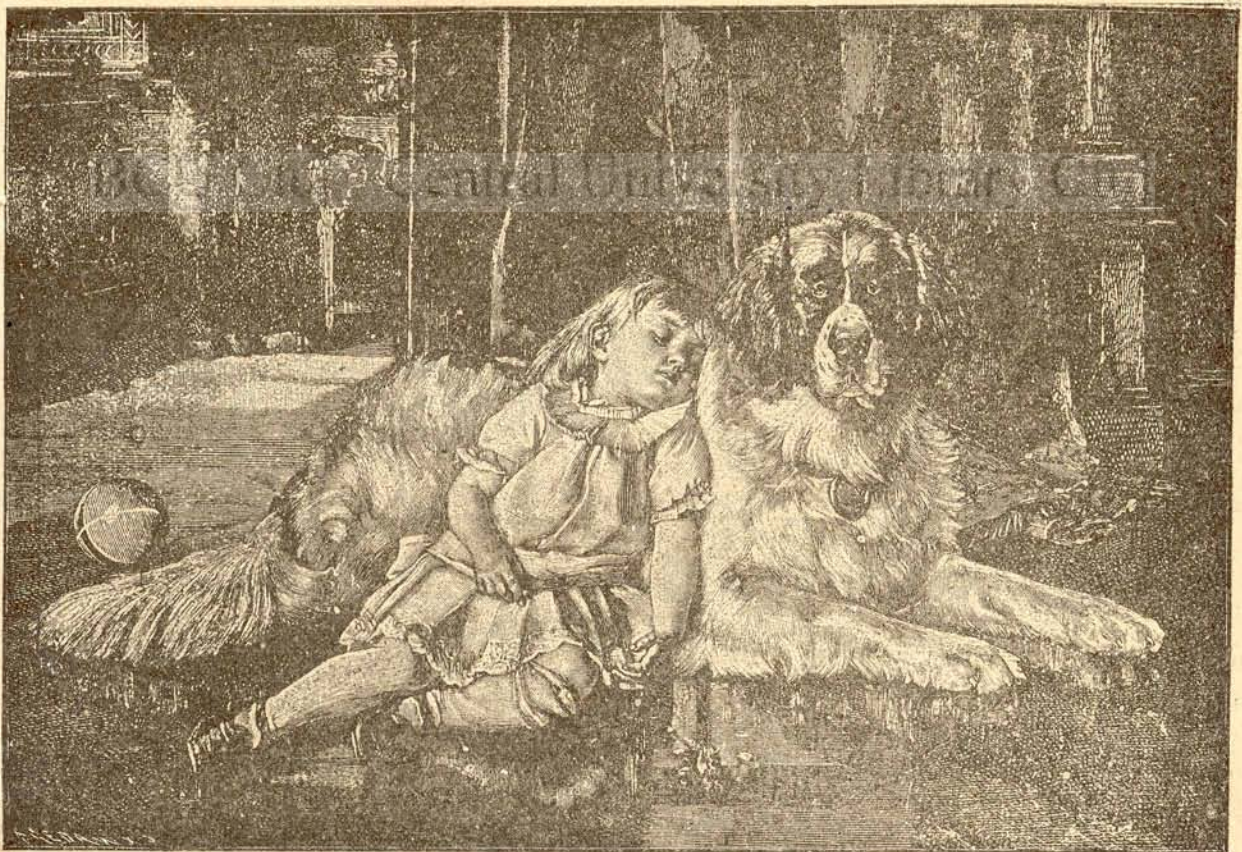

Cimbora

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: Benedek Elek

A HŰSÉGES ŐR.

*Aludj, aludj kis Annuska — Álmodj minden szépet,
A hű Burkus vigyáz reád — S nem bánthatnak téged.*

PROLÓG

GYERMEKELŐADÁS ELÉ.

— IRTA: BERDE MÁRIA. —

Fuvallatos, rügybontó reggelen,
Mikor az első hirnök megjelen:
A vidorajku, villámszárnyu fecske,
Hogy a világ nagy ünnepét jelentse;
S a téli bútól bús falak mögött
Meglátjátok a röpke hirnököt:
A lelketekben új öröm fogan,
Az égre fölmutattok boldogan.
Az öreg int, a gyermek tapsikol,
A lányka ajkán halk örömsikoly,
Az ifju kalapot ujjongva lenget:
„Fecskét látok“ — csendül a drága zengzet.
Es bár egy fecske nem csinál tavaszt,
Hogy miért jött, hadd mondjam meg azt.
Tul a hegyeken, ily időkbé, messze
Pihenni ült millió égi fecske.
Kik szárnyukon nekünk a tavaszt hozzák,
S előre küldik egyiket mihozzánk
A leggyorsabbat hirnökül menesztve,
És ezért öröm a legelső fecske!
S tudjátok-e, hogy a legelső fecske
Miért száll kémlődve hosszan az ereszre?
A gerendák alá miért tekint?
A tornyok ablakán be miért kukint?
És hintázik, danázik csicseregve,
Vagy megül, gubbadt tollal keseregve?
Kiküldve őt a honi drága tájra
A többi fecske szivrepesve várja,
Hogy visszatérve hirt vigyen nekik:
Várnak-e még tavalyról fészkeik?

Jöhetnek-e nagy ujjongón, kacagva,
Keringőző, csicsergő szent csapatba,
Lesz-e, ahová berebberjenek,
Drága pihék közt megpihenjenek.
— S most már megmondhatom, kedves
[közönség,
Engem is küldtek kis szepegő fecskék.
Mert itt a kifestett falak megett
Rebegve vár egy csicsergő sereg.
Múzsák mérföldes szárnyán robogunk
S a szárnyunkon mi is tavaszt hozunk;
Az ifjuságnak szent tavasza lesz,
Mely jöttünkön élébetek repes.
S kiküldtek engem, hadd nézek körül,
Mint első fecskén szivetek örül?
Ujjongtok-e nekem, a hirvivőnek,
Hirül vigyem az utánam jövőnek,
Hogy akarjátok énekünk szeretni
És akartok a mókánkon nevetni?
S hogy szövődnek közöttünk drága kapcsok,
Hogy mosolyt adtok, ujrát, csengő tapsot.
Oh, kérlek benneteket igen szépen,
Fogadjátok örömmel fecske-népem.
Nézzétek el, ha félénk még dalunk,
Hiszen mi csupa kis fecskék vagyunk.
Most keringünk a legelső tavaszban,
Most éneklünk először a magasban.
Legyetek minket befogadni készek,
Nyiljon meg szivetek, a drága fészek!

Riki-roki-rokka Pál.

— Apró unokáinak meséli: Elek nagyapó. —

Volt egyszer egy szegény molnár s annak olyan szép leánya, hogy a napra lehetett nézni. de rá nem. Hol járt, merre járt ez a molnár egyszer, biz' én azt meg nem mondom — egyéb most a gondom! — elég az, hogy találkoztott a királlyal. Mit gondolt, mit nem a király, — nem egyebet egy nagy semminél — a hintáját megállítja, a molnárt megszólítja s megkérdezi tőle, ki s miféle ember, hogy s mint megy a dolga.

Mondta a molnár:

— Felsőleges királyom, életem, halálom kezébe ajállok, hál' Istennek jól megy dolgom, sóra, fára nincsen gondom s van nekem egy olyan szép leányom, amilyen nincs kerek e vi-

lagon. Ez még semmi, felséges királyom, olyan lány az én leányom, aranyat fon a szalmából, egész világ ezen bámul.

Hiszen abban igaza volt a molnárnak, hogy szép volt a leánya, mert az is volt, mint égen a ragyogó csillag, de az már sült hazugság volt, hogy aranyat fon a szalmából.

— Bizony, ha ilyen szép és ügyes a leányod, mondta a király, hozd el az én palotámba, hadd lám, igazat mondtál-e?

Bezzeg, hogy orra, füle lekonyult a molnárnak, de akár konyult, akár nem, másnap a leányát felvitte a palotába, ott Istennek ajánlotta, s egy szó nem sok, annyival sem mondta, hogy mit hazudott a királynak róla.

Bemegy a leány a királyhoz, köszön illendőképpen, a király fogadja, s hej, ámult, bámult, csodálkozott, szemet-száját tátott, mert bejárt sok országot-világot, de ilyen szép leányt csakugyan nem látott. No de szépség ide, szépség oda, szépséggel főtt káposztával nem lakol jól soha, a király, amikor kicsudálkozta magát, a leányt bevezette egy szobába. Ez a szoba telistele volt szalmával, bizony nem almával!

— No, szép leány, mondja a király, ihol a szalma, meg a rokka. Ha holnap reggelre mind egy szálíg föl nem fonod, szép fejedet levágatom s az ablakon kidobatom!

Szóról szóra így mondta, így, ha nem hiszed, hát csak ne hidd! Szót sem szólhatott a leány, a király az ajtót rázárta s Istennek ajálta.

Hej, édes Jézusom, sirt a leány keservesen, hogy is ne sirt volna, hisz' fonni is alig tudott, s hát szalmából hogy fonjon aranyat! No, de jól megjegyezték s el se felejtették: hol legnagyobb a veszedelem, ott a segedelem, — egyszerre csak az ajtó kinyílik, belép azon egy törpécske, alig nagyobb az ujjamnál, köszön, amint illik:

— Adj' Isten jó estét, molnár szép leánya! Ugyan bizony szivedet mi bántja? Miért sirsz olyan keservesen, mondd el nekem szép csendesen.

— Ó, ó, lelkem pulya emberkém, hogyne sírnék, keseregnék! A király azt parancsolta, ezt a szalmát fonjam fel én mind egy szálíg, mégpedig aranynak! Ha reggelig fel nem fonom, a fejemet levágatja s az ablakon kidobatja!

— Ennyi az egész? Kacagot a pulya ember, kinek szakálla volt kender. Mit adsz, ha felfonom?

Mondta a leány:

Piros kaláris gyöngy ihol a nyakamon,
Neked adom, neked, esküvel fogadom!

Nosza, mindjárt leült a puja emberke a rokka mellé, pergett, rezgett, forgott, zakatolt a rokka, telt az orsó, gömbölyödött, három perdülésre tele lett az orsó szinarany fonállal, azzal bizony, semmivel se mással. Még alig pitymallott, egy szál szalma sem maradt, arany fonál lett belőle, úgy csillogott, úgy ragyogott, hogy a leány majd megvakult tőle. Hát ez így jó volt, ahogy volt, a pulya emberke kisurrant az ajtón, s alig hogy kisurrant, jött a király. Hej, ámult, bámult, csodálkozott, mikor aztán magát jól kicsudálkozta, a leánynak ezt mondta: — No, leány, most gyere velem, van még nekem egy szobám, az is tele van szalmával, azt fonod fel holnap éjjel. Addig ehetsz, aludhatsz, kedved szerint mulathatsz.

Azzal bevezette a leányt a másik szobába, rája zárta, Istennek ajálta. Hiszen nem volt kedve a szegény leánynak sem evésre, sem

alvásra, semmiféle mulatásra, sirt, sirdogált keservesen, no de nem sokáig, egy-két minutáig, mert jött ám a kis pulyácska.

— No, szép leány, mondta a pulyácska, mit adsz, ha ezt is felfonom?

Felelte a leány:

Ihol aranygyűrű a kicsi ujjamon,
Neked adom, neked, esküvel fogadom!

Bezzeg, hogy a pulyácska mind egy szálíg fonta a szalmát.

— No, te leány, mondta reggel a király, van nekem még egy szalmás szobám, ha annak is felfonod a szalmáját reggelig, itt a kezem, nem disznóláb, feleségül veszek!

Nyomban bevezette a harmadik szobába, az ajtót rázárta, Istennek ajálta, a leány pedig sirt, sirdogált, de nem is olyan nagyon, hiszen majd jön a pulyácska, pereg, forog a rokka, s valamennyi szalmaszál reggelre aranyfonál.

Jött is mindjárt a pulyácska s kérdezte a leányt: — Mit adsz, szép leány, ha ezt is felfonom?

Felelte a leány:

Ó édes pulyácskám, immár semmim sincsen,
Segélj mégis rajtam, áldjon meg az Isten!

— Jól van, segítetek, de igérd meg, hogy nekem adod az első gyermekedet, ha királyné leszel.

Gondolkozott a leány, mit csináljon. Ej, gondolta magában, vagy megáldja Isten gyermekkel, vagy nem, ahogy lesz, úgy lesz, megígérte, amit kívánt a pulyácska, legyen övé az első babácska. Fel is fonta a pulyácska mind egy szálíg a szalmát, a király pedig a szavát meg nem másolta: feleségül vette a szép molnárleányt.

No, telik, mulik az idő, esztendőre gyönyörűséges szép gyermekkel áldotta meg Isten a királynét. S hát, Uram, Teremtőm, még az nap beállított hozzá a pulyácska:

— Itt vagyok királyné, enyém a babácska!

Hej, Istenem, Istenem, — elszaladt a pisenem! — sirt, ritt a királyné, ígért a pulyácskának tenger kincset, minden jót, zörgő diót, mogyorót, de a pulyácskának nem kellett sem tenger kincs, sem semmi jó, zörgő dió, mogyoró sem, kellett neki a babácska. De a királyné addig sirt, addig könyörgött, hogy a pulyácska megszánta: — No, jó! Adok neked három napot, s ha azalatt megtudod, hogy mi a nevem, maradjon tied a gyermek.

No, szegény királyné, most már törheted a fejedet! Hiszen törte is, össze-visszagondolt mindenféle nevet, furcsánál furcsábbat, aztán követeket küldött szét az országba, hogy gyűjtsenek össze minden nevet, majd csak köztük lesz a pulyácska neve. Másnap már jött is a pulyácska, a királyné meg mondott neki nevet százat is, nem egyet, de a pulyácska csak rázta, rázta a fejét. Eljött a második nap is,

akkor sem találta ki a nevét a királyné. Harmadik nap megjöttek a követek, hoztak azok is nevet ezeret, nem egyet, azok közt sem volt a pulyácska neve.

Jaj, Istenkém, Istenkém, mi lesz most? Még csak most sirt, ritt igazán a királyné: Ó, ó, szegény bubácska, elvisz a pulyácska! No de, ugy-e, mondtam már, hogy ahol legnagyobb a veszedelem, ott van ám a segegelem? Hát egyszer csak estefelé jön meg fáradtan, izzadtan egy inasocska s jelenti a királynénak:

– Felsőleges királyném! Sok helyen csetlettem-botlottam, új nevet én nem hallottam, de amikor jöttem az erdőn át, láttam egy kis házat, a ház előtt égett a tűz, a tűz körül meg ugrált, táncolt egy szetemnyi kis ember, akinek a szakálla a kender s ez mind azt kurjongta:

Tudja Pál, hogy mit kaszál, mit kapál,
Az én nevem Riki-roki-rokka Pál
Holnap, holnap, holnapután de jó lesz,
Király fia, Isten uccse', enyém lesz, enyém lesz!

Hej de felvidult a királyné! Hiszen ez az ő apró pulyácskája, senki más! Egy perc, kettő

alig hogy eltelék, a pulyácska bependeredék és nagy hetykén kérdező: – No, királyné, mi a nevem, tudod-e? S ha nem tudod, a gyermeket adod-e?

Ugy tett a királyné, mintha nem tudná, próbálgatta a pulyácska nevét:

– Riki, ugy-e?

– Nem, nem!

– Roki, ugy-e?

– Nem, nem!

– Nohát akkor Riki-roki-rokka Pál, – igaz-e?

Hej, láttátok volna Riki-roki-rokka Pált! Haragjában rugkapált, tüszkölt, prűszkölt, toporzékolt, szája szélén a nyál bugyborékolt, merthogy a nevét kitalálták. Nosza, kiszaladt a palotából s ott úgy levágta magát, hogy derékig sülyedt a földbe, aztán megint kiugrott, a fején átbuckázott s úgy elszaladt, hogy soha többet emberi szem nem látta.

Ha Riki-roki-rokka Pál el nem szaladt volna, az én mesém is tovább tartott volna. Itt a vége, fuss el véle.

Hogy lett Paliból vitéz generális?

(Benyovszky István rajzaival.)

– Irta: Benyovszky László.

Nagy háborúra készültek a fiúk az iskola tágas, kavicsos udvarán. A III. osztály erősen fogadkozott, hogy no most az egyszer ők fogják legyőzni a hatalmaskodó negyedikesek hadseregét. Régen háboruskodtak már, de csak úgy titokban, az iskolán kívül, mert a tanító ur megtiltotta, hogy az iskolában zajt és rendetlenséget csináljanak. Most az egyszer azonban ő is megengedte, hogy kedvükre kijátszhassák magukat.

Hát mondom, készülődtek a nagy összecsapásra.

A negyedikesek fővezére Rác Pista volt, aki már az iskola kezdete óta viselte ezt a legmagasabb tisztséget. Jobb keze és legbátrabb harcosa Kiss Feri a fegyelemre ügyelt fel. Volt még kivüle 3 hadnagy, akikből a tisztikar állott. A legénység száma pedig 25 főre rugott.

A harmadik osztály hadseregének feje Diós Misi volt s vezérkara 2 hadnagyból és egy generálisból állott volna, de a generális most épen citromos cukrot szopogatott otthon, mert a legutóbbi ütközet alkalmával meghült és most a torkát fájlalja. Új generális kellett tehát a hadseregnek, de annyi volt a jelentkező, hogy Diós Misi, a böles vezér így oldotta meg a kérdést:

– Minthogy generális csak az lehet, aki már kisebb rangu tiszt volt, ezért a két hadnagy közül kell generálist választani.

Nosza, volt is erre nagy versengés a két hadnagy között. Pali, aki igen bátor harcos és minden vágya az, hogy vitéz generális lehessen

valaha, mindenáron saját magát akarta a fővezérrel előléptettezni generálissá. A másik hadnagy, Zoli erős versenytársa volt, úgy, hogy a

fővezér minden bölcsessége ellenére sem tudott kettőjük közül választani és kiadta mindenkéül a parancsot:

– Aki verekedik, az ki lesz zárva a csa-

tából. Az lesz a generális, aki legbátrabban fog harcolni a két hadnagy közül...

Nemsokára aztán megindult a küzdelem a két hadsereg között. Eleinte csak össze-vissza futkároztak, kergették egymást, de amikor már a tanító ur is bement az udvarról, akkor aztán komoly csatára került a sor. Öltre kapták egymást a rettenthetetlen hősök, birkóztak életre-halálra s akit ellenfele úgy nyomott a földre, hogy annak mindkét válla a földet érte, az már halott volt s nem mehetett többé a küzdők sorába.

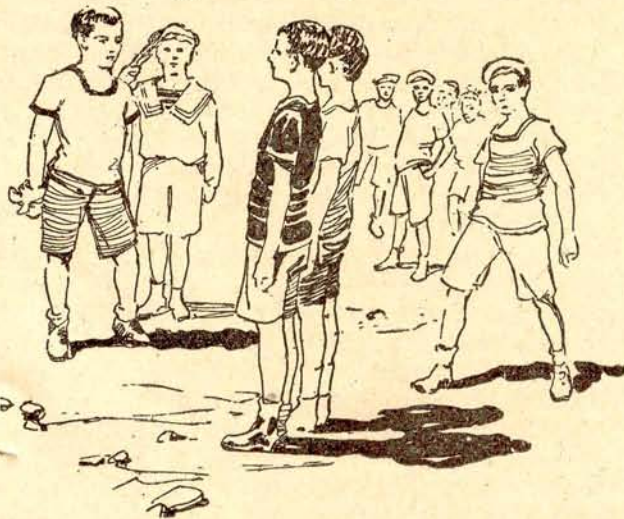
Rác Pista és Diós Misi, a két fővezér királyi nyugalommal nézték hadseregük küzdelmét és izgatottságukat csak arcuk pirossága árulta el. Már vagy tíz perce folyt a háború s nem lehetett tudni, hogy ki lesz a győztes. A hősök lihegték a fáradságtól s arcukról ömlött a veríték, amit ők büszkén „lősi vér“-nek neveztek.

De hirtelen fordult a kocka. A harmadikosok csapatából egyszerre négyet tettek harc-képtelenné az erős negyedikesek. Diós Misi már-már azon volt, hogy ő maga is a küzdők sorába vesse magát, amikor azt látta, hogy Pali, a bátor kis hadnagy Kiss Ferit már csaknem a földre teperte. A fővezér arcán a reménység egy halvány sugara ismét megjelent.

– Kartács-tűz! – Ezt a megrettent Rác Pista kiáltotta s csaknem ugyanabban a pillanatban hatalmas kavicszapor zúdult a harmadik osztály fáradt seregére.

Egy éles kavics Palit olyan szerencsétlenül találta, hogy fájdalmasan felkiáltott s elengedve már haldokló ellenfelét, könnyezve futott el a harc színteréről.

Ezzel a háború be is lett fejezve. A fiuk ijedten futottak össze és rémült tekintettel néztek a Pali megsebzett karjára.

– Vér, igazi vér! – szent borzalommal ejtették ki ezt a szót s mindenki azon volt, hogy Palinak segítségére legyen, aki keservesen sirdogált fővezére oldalán.

– Na, most kikapunk a tanító urtól!

– Mi lesz most?

Ilyen fajta ijedt kérdések szálltak szájról-szájra, miközben fehér kendővel bekötötték a sebesült karját.

– Megmondod a tanító urnak? – kérdezte Diós Misi szorongva.

Mindnyájan kérték Palit, hogy dugja el a kezét, nehogy meglássa a tanító ur.

– Ha kinevezel vitéz generálisnak, nem mondom meg – szólott Pali és várakozva nézett fővezére szemébe.

A hősök összenéztek, majd Diós Misi harsány hangon, hogy mindenki meghallhassa, így kiáltott:

– Téged ezennel vitéz generálissá nevezlek ki. Tisztelegj!

Erre a két hadsereg egyforma tisztelettel és csodálattal „vigyáz“-ba állott és keményen tisztelegtek az új generálisnak. Még a fővezérek is!

A tanító ur nem tudott meg semmit a szerencsétlenségből, mert Pali az iskolában mindig a háta mögött tartotta a kezét mindaddig, amíg egészen meg nem gyógyult.

A fővezérek pedig okultak a történteken és elhatározták, hogy kartács-tűzet ezentul még a legnagyobb veszedelemben sem fognak vézenyelni.

Palit pedig úgy tisztelte az egész hadsereg, mint ahogy tisztelni is kell egy igazi sebesült vitéz generálist. (Debrecen.)

NAGYMAMA.

*Ott, hol kéklő magas hegyek
Merednek az égre,
Ahol csacska játszi patak
Kanyarog a rétre:
Ahol még a napsugár is
Csillogóbban rebben,
Ezüsthaju öreg asszony
Üldögél a kertben.*

*Ott, mikor a rügyfakasztó
Tavaszzellő játszik,
S a mosolygó bányáfelhők
Közt a kék ég látszik;
Mikor szebb a madár dala,
Csillogóbb a lepke,
Kivirágzik a nagyasszony
Régi nótás kedve.*

*Levél jött a kurióra
Tele dallal, fénnel:
„Nagyanyácskám gyorsvonattal
Érkezem ma éjjel!”
Ezüsthaju öregasszony
Tépi a sok rózsát,
S mosolyogva dudolgat egy
Réges-régi nótát.*

(Koltzsvár.)

CSÜRRÖS EMILIA.

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a világitó tengerről.)

Tamás: Mindig csodálkoztam azoknak az embereknek a bátorságán, akik először merészkedtek a tengerre. Nem tudod azt, apus, melyik nép építette az első hajót?

Apa: Azt senkise tudja, fiam, de abban igazad van, hogy vakmerő emberek lehettek az első hajósok. Nem azoknak a bátorságán csodálkozom, akik először szálltak csónakba, hanem azokén, akik a parttól messzire mertek távozni. A hajó lassan született meg. Előbb bizonyára a folyókon és tavakon kísérleteztek csónakokkal. Évezredek telhettek el az első csónak építése után, míg akadtak olyanok, kik a nyílt tengerre kimerészkedtek. Igazán nem tudták, mi vár rájuk. Babonák és mindenféle rémes történetek ijesztették őket. Még te is hallottál ilyen meséket, melyek a régi világból reánk maradtak. Beszéltek habléányokról, akik bűvös énekükkel magukhoz csalogatják a szegény hajósokat. A hajós gyönyörködve hallgatja a dalt, míg hajója szirtbe ütközik és a gonosz tündérek nem segítik az örvényben vergődő emberek. Szóltak mágneshegyekről, melyek magukhoz rántják a hajót. Menekülni lehetetlen, a mágneshegy vonzó ereje minden emberi erőnél hatalmasabb. Beszéltek gonosz szörnyetegekről, kiknek hatalma szétzuzza a merész utasokat.

Tamás: Magam is olvastam ilyen meséket. Azt hiszem, úgy keletkeztek, hogy sok bátor hajóst elpusztított a vihar, elsodort a szél. Eltűnésüket valahogyan magyarázni kellett. Talán néhányan szerencsésen visszatértek és azoknak az elbeszéléséből születhettek a mesék.

Apa: Valószínűleg így keletkeztek. Én azt hiszem, volna neked is elég bámulni és mesélni valód, ha egyszer a nagy oceánon bolyonganál. Sok mindent hallottál már róla, de mégis megdöbbenél az elibed táruló csodás dolgoktól.

Tamás: Nem tudom, mire gondolsz. A hajó körül ugránczó delfinektől már nem félnék, mert képeken sokszor láttam őket. Ha a mélységből felbukna az éhes emberevő cápa feje, arra is azonnal ráismernék. Ha a távolban szökőkutakat látnék, tudnám, hogy ott bálnák tartózkodnak és a vizet ők lövellik a magasba. A vihartól, villámlástól félnék, a hullámhegyeket és völgyeket borzongva nézném, de már a zátonyoktól kevés okom volna reszketni. Te mondtad, hogy minden tengerészeti térképen láthatók. A hajók kikerülik őket. Igazán kíváncsi vagyok, miről mesélhetnék én, ha hazajönnék. Miről mesélhetnék valami újat?

Apa: Azoknak nem mondhatnál új dolgot, akik már bejárták a tengereket. De olyanoknak, akik még sohase voltak hosszabb tengeri utón, volna mesélni valód. Szeretném én látni csodálkozó arcodat, ha bizonyos időszakban hajóznál a tengeren. Képzelheted, mennyire meg voltak

döbbenve azok a hajósok, akik először látták a tengert világitani.

Tamás: Látod, apus, én nem is döbbenék meg nagyon, mert tudom, hogy a tenger néha fénylik.

Apa: Te már olvastál, vagy hallottál erről a tüneményről, de azért azt hiszem, elálmélkodnál, ha a valóságban látnád. Nem egyszerű fénylés az. Mikor a hajó belehasít a vízbe, tündéri fény keletkezik. Olykor-olykor úgy látszik, mintha nem vízben, hanem tüztengerben járna. Olyan világosság támad, hogy olvasni lehet mellette. Néha erősebb, mint a holdfény. Az az érdekes, hogy a tenger néha nagy területen sötét, csak ott világít, ahol a hajó belevág. Gyakran meg nem is kell a hajónak borzolni a vizet, mégis világít az oceán. A babonás ember könnyen azt hihetné, hogy a pokol tüze világít és rögtön lángbaborul a hajó. Ma már jól ismerik azokat a tengeri állatokat, amelyekből a fény sugárzik. De a fény eredetére vonatkozólag még nem értenek egyet a tudósok. Valószínűleg nem is egy okból világítanak. Vannak közöttük olyanok, melyek úgy dolgoznak, mint a tolvaj. Vadászatra indulnak és meg-meggyújtják tolvajlámpásaikat. Hirtelen megvilágítják a körülöttük levő sötét víztömegeket és a fény sugar világánál megragadják áldozatukat. Ne csodálkozzál ezen. Tenedek is a földbe gyökerezne a lábad, ha a sötétben hirtelen erős fény csapna a szemedbe. Bizony megfeledeznél a védekezésről. Ilyen világitó halak és rákok meg másfajta állatok is inkább a mélységben járnak-kelnek zsákmányuk után. Testüknek különböző helyein vannak világitó-pontjaik, melyek hirtelen kigyuladnak és ugyancsak azonnal ki is alusznak. Mintha kis villamos zseblámpából fényt bocsátanál ki. Ha összebeszelnének és egyszerre világítanának, pompás fényt tudnának elővarázsolni akár a tenger legnagyobb mélységeiben is. Tündéri világítás lenne. Kékes, zöldes, sárgás fény csap ki belőlük. Ha nem félnének ellenségeiktől, bizonyára rendeznének ünnepi kivilágítást egymás szórakoztatására.

Azt még úgy-e el tudod képzelni, hogy a testük meghatározott részei kigyulnak, mint a villamoslámpák? De van különösebb dolog is. Némelyiknek a szeme világít. Nem úgy mint a vadállatoké, hanem nagyon erős fény csap ki belőlük. Ezeknek van igazán ragyogó, villogó szemük. Ha az ember felé közeledne a sötétben két ilyen villogó szem, igazán megijedne tőle, hiszen sokan még a macska kis mértékben villogó szemétől is reszketnek. Különösen, ha a félhomályban nem látják a macskát. Vannak állatok, melyeknek hosszú nyulványokon vannak világitó testeik. Ezeket azzal gyanusítom, hogy azért gyújtják meg lámpájukat, mert remélik,

hogy az apró kíváncsi állatokat a fény odacsalogatja. Te is tapasztalhattad, hogy nyáron a lámpa felé mennyi éjjeli állat röpdös. A kíváncsiságnak azonban rossz vége szokott lenni. Persze néha az is előfordul, hogy a cseltszövő állat jár rosszul. Egy-egy falánk ragadozó siet a világító test felé, bekapja, leharapja és elnyeli. A hasában valószínűleg csodálkoznak a többi lenyelt állatok, mert egy darabig még világosság van.

Tamás: Egyszer már beszélgettünk arról, hogy a szárazföldön is vannak világító állatok. Mutattál is nekem Szent János bogarat. Sőt a kezembe is adtad, mert nagyon kértelek, hogy mutasd meg. Arra kell gondolnom, hogy a mesékben szereplő lidércek az ilyen világító állatok látásából születtek. Azt is hallottam, hogy láng csap ott fel, ahol kincs van elásva. Talán régen több világító állat lehetett. Azért születtek mesék a lidércekről és a fellobbanó lángról.

Apa: A lidércekről szóló mesék nem az állatok világításából születtek. A korhadó növények között gyulékony gázok keletkeznek. A sötétben úgy látja az ember, mintha égő alakok ugrálnának és csalogatnák maguk után az embert. Elég különös tünetem ez arra, hogy meséket csináljanak róla. De míg másra gondoltál, nem is vetted észre, hogy én a tenger felszínének világításáról alig szóltam. A tenger mélységét világítják azok az állatok, melyekről beszéltem.

Tamás: Milyen alakjuk van azoknak, melyek a tenger felszínét ragyogják be?

Apa: Rendkívül sok faja van ezeknek az állatoknak. Vannak közöttük olyan kicsinyek, hogy alig érik el a gömböstü fejének a nagyságát. Képzelheted, mekkora tömeg kell belőlük, míg a látás határáig élénk vörös fényt idéznek elő.

Tamás: Most hirtelen arra gondoltam, hogy a Vörös-tengert talán azért hívják így, mert ezek a kis állatok bevilágítják.

Apa: Azért, fiam. De ne gondold, hogy mindig vörös a Vörös-tenger. Vannak időszakok, amikor ez a kis állat kimondhatatlan számban borítja el a tenger felszínét és vörös fényűvé teszi. Előfordul az az állatocska más tengerben is. A fénye se állandóan vörös, hanem néha úgy tűnik fel, hogy kékesbe megy át. De vannak ennél még kisebb szervezetek, amelyek már a növényvilághoz tartoznak. Ezeket már csak nagyítóval láthatjuk. Hasonlítanak azokhoz az icike-picike szervezetekhez, melyek a ragadós betegségeket okozzák. Csakhogy világítanak. Mindjárt megismernénk őket, mihelyt a szobába tolokodnának.

Tamás: Rossz volna az, apus. Egyet-kettőt nem vennék észre. Ha sokan jönnének, nehéz volna mind kikergetni őket. Aztán meg nagyon ijesztő volna, ha az ember torka, vagy teste világítani kezdene.

Apa: Megszoknánk, fiam. De nem vitatko-

zom veled erről. Inkább mondok egyet-mást a tenger világításáról, mert még azt hiszed, hogy a világosság csak az ilyen apró lényekből sugárzik ki.

Van a tengerben egy állatfaj, melyet meduzának hívnak. Sok fajtája van: kicsiny és nagy. A meduzák közül több fajtának van világító készüléke. Némelyik nagyobb meduzának igen erős a fénye. Ugy látszik azonban, hogy nem fogyasztják mindig világító erejüket. Ha valami izgatja, nyugtalanítja őket, erős fényt lövelnek. Aztán lecsavarják a lámpát, mert félnek, hogy kifogy a fény. A mérges kigyókra emlékeztetnek engem. Azoknak is csak bizonyos mennyiségű mérgük van. Ha felingerlik őket s háromszor-négyszer is beleharapnak valamibe, már nem marad mérgük. Az ember a kezét is beleteheti már a szájukba. No, ne nézz olyan ijedten, én nem tenném bele. Neked sem engedném, hogy beletedd. De számtalanszor tapasztalták, hogy az ötödik-hatodik harapás már nem ölte meg a kísérleti állatot. A meduza is szépen ragyog, ha egy kicsit megcsiklandozzák. A megcsiklandozást persze nem kell szó szerint érteni. Elég, ha fürge delfinek megborzolják körülötte a vizet, vagy a hullámok megcsapkodják. Néha sikerül kifogni és ilyenkor, természetesen, tengervízben tartják. Ha a vizet megrázzák, ragyogni kezd. A fénye nagyon erős. Ha még jobban nyugtalanítják, még jobban fénylik.

Tamás: Mivel lehet nyugtalanítani? Talán pálcikával megpiszkálják?

Apa: Azt hiszem, az is jó volna. De erősebb eszközöket használnak. A vízbe alkoholt vagy más maró folyadékot öntenek. Ilyenkor nagyon erősen ragyog, de csakhamar ki is alszik a lámpás. Nem tudnám felsorolni a tenger világító állatait. Annyian vannak. Sok rákfajta is világít.

Tamás: Én nem értem, hogyan keletkezik a világító állatok fénye.

Apa: Ezt még a tudósok sem állapították meg. Hogyan tudhatnám én azt? Van többféle magyarázat is. Válogathatsz közöttük. A magam részéről azt sem tartom kizártnak, hogy nem minden világító állatuál egyformán keletkezik a fény.

A legtetszetősebb magyarázat az, hogy az állatkában villamosság van. Lámpáit kigyújtja és eloltja. Nekünk is jó volna egy ilyen olcsó világítási eszköz. Például az orrod hegyén, vagy a homlokod közepén volna egy folt, mely rögtön kigyulna, ha este olvasni akarnál. Lefekvéskor mindig beragasztaná anyád, mert te még éjszaka is meggyujtanád, hogy olvashassál.

Tamás: Én tanulni akarok, apus, te pedig tréfálsz. Magyarázd meg, hogyan kerül a villamosság az állatkába!

Apa: Te engem tudósabbnak gondolsz, mint amilyen vagyok. Sőt okosabbnak valamennyi tudósnál. Senkisem mondhatja meg,

hogyan és miért került a villamosság az állatba. Némelyikben van. Igaz, hogy nem világítási célra használja. A tengeri rája például ártatlan pofát vág, amikor egy-egy ragadozó feléje vágat, hogy bekapja. Amikor testéhez ér, megkapja a támadó az erős villamos ütést. Mire magához térne kábulatából, már késő, a rája vidáman táplálkozik belőle. Azt azonban sokan kétségbe vonják, hogy a világítást is villamos áram okozza-e.

Ahogy a szárazon világító gázok keletkeznek, a tengeren is keletkezhetnek. Az állatkák kiválaszthatnak valami folyadékot, mely a vízzel vagy a levegővel keveredve fényt lövell ki. Ezt

is el lehet képzelni. Sokszor tapasztalták ugyanis, hogy sok állatnak világító nyálkája van. Azt is észrevették, hogy egyes elpusztult tengeri halak is világítottak. Látod, a tudósok azt mondják, hogy itt már szó sem lehet villamos készülékről. Mások viszont azt állítják, hogy nem a nyálka és az elhalt test világít, hanem a nyálkában és az elhalt testben végtelen sok apró világító baktérium ütötte fel tanyáját és azok lövellik a fényt. Sokan foglalkoznak ezekkel a dolgokkal. Mire neked is lesz egy kis érdeklődő Tamáskád, már bizonyára határozottabb választ tudsz neki ezekre a kérdésekre adni, mint amilyeneket én neked adhattam.

Hulló szirmok.

Irta: Monoky Sándor.

A kikeletnek édes, meleg ajka
Hlig érinté a föld homlokát:
His kertem virágdiszt öltött magára
S csokrokká lettek a fakoronák.

A levélsereg szunnyadott az ágon,
De a kis virág már fölbredett,
Mint ki érzi, hogy e muló világon
Korán küld rá az Ur enyészetet.

Kelyhét még este összecukta lágyan,
Reggelre már kibontá szirmait,
Miként ha a szép tavasz-éjszakában
Tündérlányok jártak volna itt.

Szorgalmas méhek reggeltől napestig
Meg-megjelentek a virág felett
S míg gyűjtögették sárga himporát,
Piciny gyümölcsnek adták életet.

(Vámfalu.)

Ettől kezdve a gyöngö virágszirmok
Elvesztették a fényt, az illatot,
Kihimezték a selymes, puha füvet,
Mint fehér, piros, lila csillagok.

Öt lent elfonnyadt minden kis levélke,
Mint a teritőn a piciny halott,
Ki gyöngö testét átadja a földnek,
Bár tiszta lelke el nem hervadt.

Milyen muló is a tavaszi álom!
Ékessége mily korán tovaszáll!
Mint a gyermekkor boldog, szép világa,
Mit nyomon követ érlelőn a nyár.

Eltűn tavaszunk minden kedvtelése,
Komoly munkára hí a végezet,
De boldogan majd az tekinthet hátra
Rózsás tavaszra és érlelő nyárra:
Ki őszre termelt jó gyümölcsöket!

Csehszlovákiai előfizetőinkhez!

A Cimborá kiadóhivatalának Csehszlovákiában a Szlovák Általános Hitelbank kosicei fiókjánál van számlája, amely számla javára az előfizetési díjakat cseh koronában az alábbi pénzüzeteknél lehet befizetni:

Beregsas: Beregmezei Gazdasági Bank r.-t.

Helmeec: Bodrogközi Bank r.-t.

Hlohovec: Galgóczi Hitelintézet.

Illava: Illvai Hitelbank.

Lucenec: Nógrádmegyei Népbank.

Míchálovce: Nagymihályi kereskedelmi és hitel-

bank r.-t.

Mukacevo: Beregmunkácsi bank r.-t.

Nitra: Nyitrai Takarékbank r.-t.

Nove-Mesto: Első Vágújhelyi Bank r.-t.

Nove-Zámky: Ersekújvári Népbank r.-t.

Presov: Eperjesi Bankegylet.

Roznava: Rozsnyói Bank r.-t.

Sevljus: Nagyszőlősi Hitelintézet.

Sp. Nova-Ves: Szepes-Iglói Hitelbank r.-t.

Trencin: Trenseséni Hitelbank r.-t.

Trnava: Nagyszyszombati Első Bank r.-t.

Velke-Kapusany: Nagykaposi Hitelbank r.-t.

A Cimborá junius hó 24-én megjelenő, 25-ik számának tartalomjegyzéke:

A baba babája. Cimkép. (Dóczyné Berde Amál rajza. — Nyári alkony — román költők dalaiban. Magyarba átültette: dr. Szeremley Ákos. — Mit akar a vén liba? Mese a tehetetlenségről. Meséli Elek nagyapó. — Zsiga szomszéd gyorsvonaton utazik. Irta: Csanády Sándor. — Templom előtt. Vers. Irta: Reismann Irma. — Tamás érdeklődik. — Krampampuli. Mese. Irta: Gulyás Károly. — Jucika levele nagyapóhoz. — Kisértetjárás Kisbaczonban. — Apró versek — apró embereknek. Irta: Benkő Anna. — Pista Madárországban. Meséli: Holstein Mária. — Fejtörő. — Elek nagyapó üzeni. — Szökés a teknőben. (Két kiesapott diák kalandjai a Tiszán.) Irta: Kertész Mihály. (Mellékleten.)

Cili, Vili, Gyurkatyuk, Jancsikakas és Libilába.

Irta: Baloghné Molnár Mária.

E tarka-barka társaság volt az én udvartartásom királykisasszony koromban. Mert akár hiszitek, gyermekek, akár nem, én valamikor királykisasszony voltam. Birodalmam a Templom-utcától a Daczó-utcáig huzódó telek volt, telve hápogó, gágogó, turbékoló, kodácsoló, kukorékoló alattvalókkal. Ha végig lejtettem méltóság-teljes léptekkel birodalmamon, még a kényes pávafarku galambok is bókoltak előttem vakítóan fehér fejecskejükkal. Két kísérom: Vili herceg és Cili hercegnő, a piszeorru pincsurfi és a puhaszörü, fehér cica, nem mindig viselték komolyan magas méltóságukat. Különösen Cili hercegnő rendetlenkedett nagy élvezettel s ha csak egy pillanatra vettem is le róla szigoru tekintetemet, hátsó lábaival azonnal táncra perdült, miközben az elsőkel kecsesen lapdázott Vili herceg bozontos farkával.

Egyelőre még csak e két magas személyiség volt szerencsés közvetlen környezetemhez tartozni. Udvartartásom jó pár hét mulva bővült ki csupán, amikor Kati néni, a hatalmas, kendermagos leszállott fészkeről s buzgó kotyogással hívogatta nemrég kiköltött kicsinyeit. Az apróságok, fájdalom, csak hárman voltak, pedig huszonhárom gyönyörű tojást kapott ajándékba Kati néni az Edesanyámtól.

Kati néni tehát rossz mamának bizonyult s edesanyám bosszusan lökte ki az udvarra őkegyelmét. A három árvát aztán mi fogtuk pártul s etetgettük őket türelmesen, gondosan, az asztalra hintve nekik a sárgakását. Ejszakára aztán kenyérszakító kosárba ágyaztunk nekik puha fészket, de sajnos, már első éjszaka nagy iragédia érte őket. Az ugrifüles Cili hercegnő ugyanis reá telepedett a gondosan letakart fészekre. Bizonyosan dorombolt is nagy örömben, annyira élvezte a kényelmes ágyacskát, pedig reggelre megfuladt alatta az egyik arany-pelyhes pipike.

Nosza, lett hadd el-hadd Cili hercegnőnek! Őfelsége, a Királyasszony, aki természetesen az én edesanyám volt, saját magas kezeivel fenytette meg a magáról megfélemedezett hercegnőt s a rendes, tejbeapritott fehérkenyeret sem kapta meg akkornap reggelire.

Telt, mult az idő s a két, pelyhes árvácska nyurga, esetlen jószágga fejlődött a gondos ápolásban. Egyik kakas volt, a másik tyukocska. Tolluk ritkásan és szurósan ütközött csupasz testükön, lassan azonban fényestollu, kényes hercegi párrá nőttek ki magukat. Sétáimon most már nem csak Vili herceg és Cili hercegnő tartottak velem, hanem a kedélyesen kotyogó, tollas hercegi pár, Jancsi herceg és Györgyike hercegnő is.

Jancsi herceg nyakát nyujtogatva ügyetlenül lötyögtette hatalmas, kendermagos testét

nagy sárga lábain; Györgyike hercegnő pedig szaporán aprózta fekete lábacskaival utána a lépéseket.

Egy reggel aztán váratlanul ismét csak szaporodott udvartartásom. Anna leányzó, konyhánk hatalmas parancsnoka, ugyanis fehértollu, szelid kisállatot a többi gágogó jószág nem türte maga körül s így ő is a mi finomabb társaságunkhoz csatlakozott. Igaz, hogy itt meg Vili hercegnék szurta a szemét s ha közelébe került, a herceg mérges vakkantással igyekezett elriasztani. Libilába hercegnő azonban megszokta Vili herceg kifakadásait s bosszus sziszegéssel utasította rendre a hatalmaskodó herceget. Idő multával Libilába hercegnő hosszunya, kék-szemü, óriás emdeni luddá lett s hatalmasan kiáltozó hangjától rettegett csirke, tyuk, ruca, pulyka, sőt még a vén, részeges koldusasszony Péntek Mári is, akinek egyszer a bokájába harapott a mérges ludóriás.

Az így hatalmassá lett udvarom valósággal büszkévé tett. Ha birodalmam határát néhá-néha átléptem, diszes és félelmes udvarnőim és udvaroncain követték lépteimet. Az utcai gyerekek irigységgel és félvé nézték felvonulásunkat, de közelünkbe nem mertek jönni, mert a mérgesen ugató Vili herceg s a harapós és kiabálós Libilába volt csapatunk mögött a hátvéd.

Egyszer azonban beütött a gyász. Cili hercegnő furcsa kalandra adta buksi fejecskejét, vadászához fogott. Ne gondolja senki, hogy a cicák régi gyönyörüségét, az egerészést értem ez alatt. Oh nem. Cili hercegnőnek sárgapihés csirkékre vásott a foga. Az udvarunkon nem talált efféle áldozatot, hát a szomszédok csirketáborait dézsmálta meg. Persze, rossz vége lett. Cilike hercegnő egyszer véresen támolygott haza a vadászásból. Valamelyik szomszéd báronyos bundácskája alá s nemsokára bele is halt sebeibe. Szegényke, nagyon ráfizetett pákosztosságára.

A hermelinszörü, kényes hercegnő, udvarom legbájosabb tagja, nem táncolgotott többé apró lovagja farkincája után...

Vili herceg szomorkodott is utána egy ideig, de azután minden figyelmét és energiáját az udvartartás két tulkapott alakjára kellett fordítania. Libilába hercegnő eltelve rangja és hatalma nagyságával, oly garázdálkodó vadsággal zavarta birodalmam többi lakóit, hogy legeszesebb és leglovagiasabb kíséromnek, a kis pisze Vili hercegnek kellett minduntalan közbelépnie és lehüteni féktelen uralomvágyát.

Hanem egy igen forró, nyári délután Libilába hercegnő nagyon rosszul lett. Egremesztett nyakkal tátogott egyideig és sem ételt,

sem italt nem lehetett belediktálni. Másnap már összehuzott nyakkal gunnyasztott egy fenyő árnyékában s ha talpra állítottam, mint a rézszeg bukducsolta előre-hátra.

Mi baja lehet, Istenem?

Nem sok időm maradt a tanakodásra, mert Libilába hercegnő néhány panaszos gágogást hallatva kimult, borzasztó bánatot hagyva maga után. Anna leányzó megtépte párnavas-tag tollbundáját, holttestét pedig felboncolta, mert igen kíváncsi volt halála okára.

Mindjárt reá is jött. Libilába begye és zuzája telve volt a forró naptól lehullott Leánder levelekkel, melyek, tudvalevően mérgező hatásuk. A hercegnő tehát szintén pákosztosságának esett áldozatul.

Már Libilába életében észrevettem, hogy Jancsi herceg is igen magasan kezdi hordani vérpiros taraját. Az ő hatalmi törekvése még hozzá egyenesen az emberek ellen irányult. Akárki merészelt betenni lábát a birodalom földjére, Jancsi herceg félszárnyával a földet szántva dühösen kapdosni kezdte csőrével a földön elszórt szalmaszálakat s utána harsány csatakiáltást kukorékolva neki röpült ellenfelének. Itt Vili herceg becsülettudó ugatása mit sem használt, Jancsi herceg merészsége napról napra nőtt. Az udvart már csak söprüvel hadonászva lehetett megközelíteni, mert a megvadult herceg megtámadott minden emberfiát, még édesapámat is. Haragja végül lázadássá fajult, mert ha söprü nélkül mertem mutatkozni birodalmamban, Jancsi herceg egyszeribe fejem fölé került s hatalmas csapásokat mért reám esős szárnyaival. Hanem, amikor egy vasárnap délután a kerítés hasadékán a szomszédba át kukucskálok, gyanutlan Annát orvul megtámadta s uj, rózsaszínű batiszt bluzát a hátán szerte rugta, kimondták feje fölött a halálos ítéletet. Másnap Anna leányzó hosszas hajsza után elnyisszentette a rebellis herceg kendermagos nyakát.

Hárman maradtunk hát csupán. Vili herceg, Györgyike hercegnő, akit édesapám következetesen Gyurkatyuknak titulált és én.

A nyár még javában perzselt, mikor kidoboltatta a rendőrség, hogy veszett kutya garázdálkodik a városban. Megdöbbsentem és elhatároztam, hogy kétszeres gonddal fogok őrködni Vili herceg okos feje fölött. Azonban nem így történt. Kellemes augusztusi alkonyatkor az ablakban könyököltem és átkiabáltam a szomszéd házban lakó barátnőmnek. Vili herceg az udvaron játszadoxva, meghallotta hangomat s vidám farkesóválással kibujt a kapu alatt az utcára. Azt hitte szegényke, hogy ott talál engemet is. Isten tudja, honnan termett ott hirtelen egy nagy, fekete-tarka kutya s finom kis hercegemet fogai közé kapta. Meglóbálta a levegőben, földre csapta s megint csak újra kezdte rettenetes művét. Hiába sikoltoztunk kétségbeesetten, reánk se hallgatott. Végre

a szomszéd utca sarkán néhány férfi bukkant elő dorongokkal fölfegyverkezve. Vilikét bántalmazó kóbor ebet üldözték, mert az — óh szörnyü végzet, — éppen a szóbanforgó veszett kutya volt.

— Vili herceg tehát menthetetlen!

Édesapám másnapra oda rendelte a sintéreket, akik rettenetes sirástól kísérve elvitték a háztól legkedvesebb játszópajtásomat.

Gyurkatyuk árván maradt. A sors, az élet megirigyelte boldogságomat s levette fejemről is királykisasszonyi koronámat: beirattak az iskolába. Két rövid kis hónapi pihenés után szép, halavány, szeptemberi napokon ki-ki ültem volt birodalmamba tanulgatni. Gyurkatyuk hűségesen totyogott utánam mindenfelé s ha letelepedtem, ölembe kuporodott. Tollászzkodott, vagy ruhám gombjait csipegetve töltötte az időt.

Teltek, multak az évek, Gyurkatyuk minden nyáron egész sereg új nemzedéket nevelt édesanyámnak, de szelid volt kotló korában is, mint a kezesbárány.

Lassan, lassan nagy leánnyá lettem, sőt férjhez is mentem, persze nem királyfihoz, hanem csak egy jókedvű fiatal urhoz, akit furcsa véletlenségből ugyanugy hívtak, mint kedvenc tyukhercegnőmet. Két kis gyermekem első, kedves, imbolygó lépéseit is a halkan kotyogó Gyurkatyuk anyóka kísérette, ki-ki kapva ügyetlen kis kezükből a kenyér darabkákat. Végre tizenegy évi, csendes, szelid élet után egy reggel halva találta édesanyám a szilvafák mögötti tyukketrecben.

Igy végezte be életét a detronizált királyleány leghűségesebb udvárholggye, Györgyike hercegnő s vele sirbaszállt királykisasszony komornak utolsó, kedves emléke is.

(Budapest.)

PANASZOS VIGASZ.

— Irta: HALMÁGYI SAMU. —

*Apám, ki szegény sorban éltél,
Gazdag reménnyel telve el
Küzdöttél érettünk, értem
S még ma is verejtékezel.*

*Apám, nem így szeretnék fizetni,
Nem csak reménnyel egyre még.
Mikor jön a való, ha most se?
Nekünk a reményből elég.*

*Apám, szeretnék adni néktek
Gondtalan napot, jólétet.
S hajh, engem most is csak reménnyel
Fizet a gazdám: az élet.*

(Székelyudvarhely.)

A bagoly-ember.

Irta: DOBAI ISTVAN.

— Küldöm Jolán hugomnak. —

Tamás igen szegény volt, de szíve mélyén az erény: jóság és szeretet, mint drága kincs ékeskedett. Epen e gazdag szíve miatt érezte magát igen árvának. Nem talált senkit, akinek olyan gazdag szíve lett volna, mint neki. Nem volt barátja, nem volt körülötte olyan lány, akit ő szíve jóságáért igazán szeretni tudott volna. Arván bolyongott az országban, senkihez sem beszélt a saját jószántából, ha valaki meg szólította röviden felelt.

Egyszer az ország fővárosába ért. Csodálkozásba ejtette az a nagy fény és pompa, mely ezt a várost elárasztotta, de még nagyobb lett a csodálkozása, amikor a királyi palotához ért és látta az aranykupolájú tróntermet, mely előtt délceg csatlósok állottak éjjel-nappal őrt és katonásan tisztelegtek, ha egy-egy finom ruhájú herceg, vagy hercegasszony ment a királyhoz. Itt álldogált egész nap Tamás és nem tudott betelni ezzel a csodálatos földi gazdagsággal, amely minden oldalról feléje mosolygott. Már távozni készült, amikor egy egészen egyszerűen öltözött leány jött ki a palotából. Csodálkozott egyszerű ruháján, de még nagyobbra nőtt csodálkozása, amikor azt látta, hogy a lánynak még a főhercegeknek kijáró tiszteletadásnál is feszebben tisztelegtek. Rögtön rájött a különös dolog nyitjára: ez a király leánya.

A királykisasszony gyorsan lépegetett az utcákon, Tamás követte. Utána ment egy kis házba, ahol egy igen szegény asszony betegen feküdt, két kicsi gyermekének nem is tudott kenyeret keresni. A királylány megbecézte a gyermekeket, megmosdatta őket, rendbeszedte a szobát és végül egy csillogó aranyat adott az asszonynak. Tamás mindezt egy ablakon át figyelte kívülről és amikor a királylány a szobát kezdte rendezni, akkor akarata ellenére is sirni kezdett és sirt mindaddig, amíg a királylány elment.

Tamás úgy érezte, hogy ez az a lány, akinek olyan gazdag a szíve, mint az övé és ez az a lány, akivel ő boldogan tudna élni. De rögtön belátta, hogy ez hiu ábránd, mert egy királyleány sohasem lehet egy szegény fiú felesége. Belátta az esze a lehetetlenséget, de még sem hagyta nyugodni a szíve. Ejjel nem tudott aludni, nappal pedig valóságos álmoságban élt. Egyszer aztán elhatározta, hogy dolgozni fog, dussgazdag lesz és akkor majd megkéri a királylányt. A gondolat szép volt, de nem volt ilyen egyszerű a megvalósítás, mert hiába dolgozott még a rendes mértéken is felül, sohasem tudott annyi pénzt gyűjteni, hogy gazdaggá lett volna. Ez aztán igen elkeserítette és nagy fájdalmakat érzett szívében. Hazament és keservesen sirt. Nagy bánatában és elkeseredésé-

ben azt mondta, hogyha már emberi erejével nem tudott meggazdagodni, akkor a lelkét is odaadná a gazdagságért. A lelkiizgalmak igen elfárasztották és nemsokára elaludt. Almában egy ember jelent meg előtte, akinek nagy szúrós szemei voltak, az orra kampósan hajlott szája fölé, melyet tollbajusz fedett, kezei a körmök karmokká nőttek és mind a két keze a melle felé görbült. Ez a rut ember a bagoly-ember volt. Halk lépésekkel Tamáshoz ment és azt mondta neki:

— Tamás, én igen gazdaggá teszek, de add nekem a lelkedet. Nézd a jobb kezemben levő drága gyémántokat, mind neked adom, de tedd lelkedet a balkezembe, amely üres.

Tamás ráállott a cserére, de ahogy a gyémántok után nyult, úgy érezte, mintha a bagoly-ember éles karmai a szívébe hasitanának és nagyot jajdult álmlában, a bagolyember pedig harsányan kacagott.

Tamás nemsokára nyugodtan érezte magát és gyönyörködni kezdett kincseiben, de alig tartott egy-két percig e gyönyörúsége, a bagoly-ember huhogva parancsolta:

— Tamás, az uton egy koldus megy, csak egy falat kenyere van, eredj, vedd el tőle.

— Nem megyek — felelte felháborodva Tamás — én nem bántom meg a szegényt, hanem inkább gyámolítom.

— Haha-huhuhu! Szép, szép ez így, Tamás, de most én parancsolok neked, mert eladtad a lelkedet.

Tamás olyan fájdalmat érzett a szívében, mintha éles kést ütöttek volna belé. De a parancsra engednie kellett. Kiment az utcára, a koldus mögé lopta magát és amikor a koldus falatka kenyereit a szájához emelte, egy ügyes mozdulattal elkapta kezéből. A koldus jajgatott, sirt:

— Add vissza, kenyereimet, hisz olyan éhes vagyok, hogy alig tudok a lábamon állni! Add vissza, mert éhen halok, ha nem eszem!

Tamásnak fájt a szíve, de még sem adta vissza a koldus kenyereit, hanem bevitte a bagoly-embernek. Ez boldog kacagással falta fel a szegényes zsákmányt. A jutalmazásban sem volt most már fukar, karmos ujjjaival megverégette Tamás vállát, amire Tamás fájdalmasan feljajdult.

— Na-na, fiacskám, hát miért jajgatsz?

— Mert megkarmoltál.

— Nos, ez nem baj, legalább megérzed az én dicséretemet. De, fiam, új munka vár rád. Nézd, a másik uton egy ahyá vezeti kisleánykáját. Nekünk nincs gazdasszonyunk, eredj rabold el anyjától, hogy aztán a mi cselédünk legyen.

– Nem, nem teszem meg, te gonosz ember! Megszakadna az anya szive, ha egyetlen gyermekét elrabolnám és a lányka is árva lenne. Nem teljesítem aljas parancsodat, rossz ember!

– De megteszed, meg kell tenned, mert parancsolom.

Tamás erre úgy érezte, mintha vasszegekkel kirakott övet kötöttek volna derekára, melynél fogva láthatatlan kéz vonszolja a lányka felé. Kiment az utcára. Folyton a lányka mögött haladt s amikor a lányka egy sarkon lehajolt egy elejtett virágért, addig az anyja befordult a másik utcába. Tamás pedig ölbe kapta a gyermeket és elfutott vele. Már a bagoly-ember házában volt, amikor meghallotta siró anya kiáltását:

– Te átkozott ember, add vissza gyermekemet!

De Tamás nem hallgatott a megtört szívű anyára, hanem bement a házba és bezárta az ajtót. A bagolyember kaján mosollyal fogadta őket és mindjárt dolgot is adott a lánykának:

– Kicsi cselédem, csak az lesz a dolgod, hogy minden nap surold fel mind a tiz szobámat. Azután ásni fogsz a kertben és 50 nagy kanna vizet öntözöl virágaimra. Ha ezt elvégezted, akkor fenni fogsz hajnalig, hogy ne und magad. Aztán lefeküdhetsz, de csak egy órát szabad aludnod, mert a sok alvás megárt. Reggel kezded, ahol elhagytad. Erted?

A lányka sirni kezdett, de e bagolyember rá sem hederített, hanem rákiáltott:

– Eredj surolni, ne lopd a napot!

Erősen fájt Tamásnak ez a kegyetlenség, de nem tehetett róla, hiszen ő is éppen olyan rabja volt a bagolyembernek, mint a szerencsétlen kicsi lány. A kislány nyomorusága mégis jobban fájt neki, mint a magáé, mert érezte, hogy minden felelősség őt terheli, mert hiszen ő rabolta el az anyai szívtől.

Alig telt néhány óra, megint parancsot osztott Tamásnak a bagolyember:

– Nézd, az erdőben gazdag kereskedő igyekszik hazafelé aranyaival. Eredj utána, öld meg és vedd el kincseit.

– Nem, most már igazán nem megyek. Én nem vagyok gyilkos!

– De méssz, mert parancsolom.

– Ölj meg, ölj meg! Nem megyek!

A bagolyember éles karmaival Tamás kebelébe tépett és így cipelte az erdő felé. Tamás jajgatott s fájdalomában végre elájult.

Szörnyű álmából arra ébredt, hogy a jószágos királylány simogatta forró fejét. Nem akart hinni szemének, azt hitte, hogy álmodik, pedig nem álmodott, hanem éppen most volt ébren. Elet volt ez az ébrenlét, boldogságos, éjszakánként vágyakból álmodott élet megvalósulása. Szólni akart, de nem tudott.

– Fiatalember, te igen szenvedsz, borzalmas álmok nehezdedek lelkedre, mondd el, mi bajod van.

– Király leány, én igen szerencsétlen vagyok, mert nemes szívem van és nem találok a magamfajta szegény lányok közt hasonló lelket, hogy egy ilyen szegény lánnyal éljek örök szeretetben boldogan. Vagyont akartam szerezni, hogy a gazdagok ne vessenek meg, s reméltem, hogy köztük rátalálok az igazi nemes lélekre. De tervem nem sikerült. Ekkor már a lelkemet akartam eladni, de nehéz álomba merültem, melyben rettenetesen meglakoltam ezért a rossz szándékomért. S most már elhagytottan, egyedül fogom barangolni a világot, nemes szívem társ nélkül fog elhervadni!

– Jó fiu, ne hidd, hogy a gazdagoknak nemes a lelkük. Ládd, én is nemes embert kerestem eddig, de nem találtam. Isten áldjon, szegény fiu.

Tamás alig tudott felocsudni nehéz álmából. Még mindig maga előtt látta a bagolyembert irtózatos karmaival. Úgy érezte, hogy még az is bűn volt, hogy a lelke eladására gondolt s hogy jóvá tegye bűnét, valami nagy jót kellene tennie. Felkuttatta a zsebeit és talált még bennük néhány fillért. Rögtön az utcára ment, kenyeret és vaját vásárolt, meg egy piros bélű narancsot. Jó elemőzsiáit a szegény asszonynak és gyermekeinek vitte, akiket a királyleány látott el tegnap. A két kicsi gyermeknek vajás kenyeret adott, az anyjuknak pedig jó üdítő narancsot, hogy csillapodjék szomja. Majd megmosdatta a gyermekeket és rendbe szedte a szobácskát. Amikor éppen távozni készült, megnyílt az ajtó s a királylány lépett be rajta. Sok jó étellel kínálta a gyermekeket, de hiába, mert nem voltak éhesek. Szemébe ötlött a nagy rend is és kérdezte:

– Ki rendezett itt?

– Aki ennünk adott, – felelték a gyermekek.

– De ki adott ennetek?

– Az a jó ember, aki az ajtónál áll.

A királyleány meglepődött, amikor meglátta Tamást. Arca az örömtől rózsás lett, odament Tamáshoz, megfogta kezét és azt mondta neki:

– Most már látom, hogy igazán nemeslelkű ember vagy. Tied leszek, te is az enyém és meglásd, mi leszünk a legboldogabb emberek.

– Nem álmodom? Eletem álma valóvá lett volna?

– Igen, valóvá lett. Jöjj velem, kérjük királyi atyám áldását.

– De én nem hiszem, hogy ő megáldjon minket, hisz én szegény fiu vagyok.

– Ne félj, szived gazdad, kell-e ennél nagyobb földi kincs?

A király valóban vonakodott áldását leányára adni, de amikor annak kérő arcára nézett, meglágyult szive és boldogokká tette az egymásra talált nemes sziveket.

(Kolozsvár.)

A Cimbora olvasóihoz!

Lapotok, az erdélyi magyar gyermekek heti lapja, junius elsejével olyan köntösben lépett elétek, amilyenre még a békeidők sem emlékeznek. Magyar nyelven nem jelent még meg gyermeklap husz oldal terjedelemben, színes borítólappal, simított papíroson. Az erdélyi magyar gyermekek lelkesége teremtette meg a Cimborát, az építette nagygyá, az cicomázta fel. Köszönjük Nektek, hogy itt tarthatunk, hogy az előfizetők seregének apró filléreiért jó lapot és immár szép köntöst is adhatunk.

A telhetetlen ember azonban tovább halad és nem elégszik meg az első fokra felhágottan. Tovább akarunk haladni, még jobbak, még szebbek akarunk lenni és ehhez a nehéz, szép és nemes munkához segítségeteket kérjük. Minden előfizető csak még egy előfizetőt szerezzen Erdélyben, csak egyetlen pajtása címét közölje Csehszlovákiában vagy Jugoszláviában és igérjük, egy jó pár hónapon belül még nagyobb lapot adhatunk, még szebb köntösben köszönhetünk. A mi sok és nehéz munkánkat azzal támogassátok, hogy szerezzetek új erdélyi előfizetőket és közöljétek velünk csehszlovákiai és jugoszláviai címeiket.

A tevékenységeteken felül azonban szüleitek áldozatkészségéhez is folyamodnunk kell. A megnagyobbitott és kicsinosított Cimbora megköveteli, hogy a Cimbora árát július elsejével mérsékelten feleljük. A Cimbora előfizetési ára július 1.-től negyedévre 50, félévre 100 és egész évre 200 leu lesz. Régi és kedves olvasóinknak azonban előnyt akarunk biztosítani és mindenkinek, aki ez évi június hó 30.-ig egy félévre előfizet a lapra és annak díját beküldi, 20 leu kedvezményt adunk. Küldjétek be tehát június hó 30.-ig 80 leut és ez esetben ezért a régi előfizetési díjért a lapot ez év végéig megkapjátok. Aki azonban július elseje után újítja meg előfizetését annak csak az esetben küldhetjük tovább is a lapot, ha a Cimboráért negyedévre 50 leut, félévre pedig 100 leut fizet.

Azt hisszük, szívesen fogadjátok továbbra is Benedek Elek nagyapó aranyos hetilapját és azzal a szeretettel ragaszkodtok hozzánk, amely szeretettel hétről-hétre mi köszöntünk benneteket.

Satmar 1923. június hava.

Cimbora kiadóhivatala.

Öcsike mint indus király.

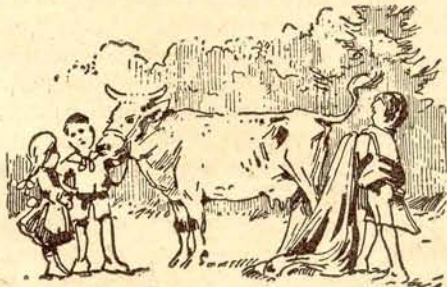
Néhány nappal Öcsike nevenapja előtt esős idő volt, a gyerekek beszorultak a szobába és meséket olvastak föl egymásnak. Egyik mese valami indus királyról szólt, s a könyvben igen szépen le volt pingálva, hogyan vonult be fővárosába ez az indus király – elefántháton.

– Ejnye, de szeretnék Indiában király lenni! – kiáltott fel Öcsi.

– Miért? – kérdezték a többiek.

– Hát hogy elefánton lovagolhassak.

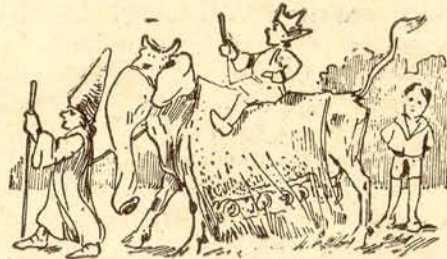
A gyerekek ugyis törték a fejüket, hogy valami jó tréfával ünnepeljék meg Öcsi születésnapját. Ducinak eszébe jutott valami s mikor Öcsi éppen nem volt a szobában, összehívta a többieket és suttogva előadta nekik a tervét.

– Jó, jó, remek! – ujjongtak, tapsoltak a többiek.

Mindjárt kisül, hogy mi volt a Duci terve.

Öcsike nevenapján kivezették az istállóból a jó öreg Timát (dédunokáját annak a tehénnek, amelynek halálát valamikor régen megénekelte Nagyapóka) s ráterítették a hátára egy cifra ágyterítőt. Aztán furcsa holmikot hoztak ki a házból, amiket a fiúk nagy titokban készítettek már napok óta. Egy papirosból összeragasztott elefántormányt. Két óriási fület.

Koronát, királyi pálcát, hegyes süveget. A tehenet egy-két pillanat alatt elefántá varázsolták (szegény Tima békésen tűrte, s aligha sejtette, hogy micsoda nevezetes állat lett belőle) – akkor aztán előkerítették Öcsikét.

Duci volt az ünnepi szónok.

– Alázattal köszöntjük felségedet, Dahamuhu-giri-guru királyt, India urát! Kérjük, kegyeskedjék hűséges elefántjára felszállni és

megkezdeni diadalmas bevonulását országának fővárosába, Gumbambimbarába.

Öcsikének nem azért volt annyi nadselü gondolata életében, hogy tüstént meg ne értse a más nadselü gondolatát. Méltóságos arcot vágott s így szólt:

— Köszönöm, hiveim. Csak legyetek szivesek fölsegíteni az elefánt hátára.

A fiuk fejére tették a koronát, kezébe adták a királyi pálcát és feltolták a tehen — akarom mondani az elefánt hátára. Olyan széles háta volt Timának, hogy nyugodtan megülhette.

Ezalatt Tomi magára kapott egy — fűrdőköpenyeget, fejére tette a papirból ragasztott hosszú süveget, nagy botot kapott a kezébe s kötőféken vezetni kezdte a tehenet — akarom mondani elefántot.

A fenyőfasorban Zsuzsi néniel találkoztak. Sajtár volt a kezében s az istálló felé tartott.

— Hát maguk mit csinálnak, lelkeim? — kérdezte csodálkozva.

— Én India királya vagyok — felelte Öcsi. — A nevemet kérdezze meg Ducitól, mert én nem tudtam megjegyezni. Most elefánt-háton vonulok be az országom fővárosába.

— Szép, szép, — mondta Zsuzsi néni, — de én szeretném — megfejni ezt az elefántot, különben estére nem lesz tej az urfiaknak.

— Elefántot megfejni? No, ilyen még az úkapám sem hallott! — mondta Öcsi. — Abból semmi sem lesz. Nem akarok én elefánt-tejet inni. Folytassuk a bevonulást!

Folytatták is. A fenyőfasorból visszakanyarodtak a ház felé, az udvarra. Ott aztán egy kis baj történt. A jó öreg Dundi, amikor az elefántbőrbe bujtatott tehenet meglátta, szembeugrott ezzel a szörnyeteggel és ugatni kezdte. Olyan eszeveszett csaholásban tört ki,

hogy a jámbor Tima megvadult tőle. Tomi rémülten szaladt el, Öcsike pedig lefordult Tima hátáról. No, nagy baja nem esett a puha homokban. Mire apus kiszaladt a házból a nagy lármára, Öcsi már talpon is volt.

— Ne ijedj meg, apus! — kiáltotta Öcsi, — Indiai király voltam és leestem az elefánt hátáról. Aldott szerencsére — kicsi elefánt volt.

Most aztán Zsuzsa néni megfejhette Timát s az indiai király és udvara fél óra mulva jóüzien itta a friss, meleg, hamisítatlan — elefánt-tejet.

Elek nagyapó.

MARISKA TÖRTÉNETE.

— IRTA: NÉVTELEN. —

Nagyon szeretem az állatokat, de legjobban a cserebogarakat. Ezek közül is első sorban a Mariskáét szerettem legforróbban.

De hát ki is volt tulajdonképpen Mariska? A béresgazdánknak volt a kis leánya. Vézna, beteges kis szőke gyermek, de aki mindenkin tultett a játékban. Nagyon szegény volt. Nem volt se kalapja, se cipője neki. Ruhácskája durva darócból készült s nap-nap mellett libákat őrzött a réten, de azért mégis irigyeltem. Nekem is az volt a vágyam, hogy meztláb járhassak, kalap nélkül és az ebédem fekete kenyér legyen csupán. Egyszer aztán meg is próbáltam. Jaj de keservesen megbántam, mert a lábam megdagadt s a fekete kenyér se ízlett úgy, amint azt elképzeltem.

Egyszer így szólott hozzám Mariska: Kihajtom a libákat a mezőre s közbe fogunk majd cserebogarakat.

El is indultunk. Gyönyörű szép tavaszi

délután volt. A madarak csicsergése, a bogarak zümmögése betöltötte a levegőt. Az égen fehér báránnyelű uszkáltak. Telitorokkal énekeltünk mindaketten.

Ekkor nagy örömünkre megláttunk egy cserebogarat, amelyet egy fecske üldözött. Az ijedt bogárka eltűnt a sárga repcetáblában.

— Gyorsan! Utána!

Csakhamar ki sem látszodtunk a sárga virágtengerből. Itt benn egész raj zümmögött. Hamarosan kettőt fogtunk is. Gyönyörű, erőteljes példányokat. Ragyogó páncéljuk, szépen fejlett csápjuk volt. Öröm volt rájuk nézni. Ideoda bolyongva még a réten, észre se vettük, hogy az ég beborult s elkezdett az eső nagy cseppekben hullani. Közélen vadalmafa állott, az alá futottunk nagy hirtelen. A fa azonban nem védett meg bennünket, mert az eső átszítált a lombokon s a meggyülemlett vízben kezdett a lábunk fájni. A meg-megújuló szélroham

le-lesodort egy-egy almavirágot a sárba minduntalan.

Valahányszor egy-egy fehér szírom lepergett a földre, Mariska fölsóhajtott:

– Megint egy almával kevesebb!

Vékony ruhácskájában borzalmasan didergett szegény leányka, amint szoknyácskájával védeni akarta apró kis sárga libácskáit. Mert a kislibákat nagyon megviseli az eső. Az egyik kis állat még azután is csak nagy nehezen húzta magát, midőn az eső megszűntével távoztunk az almafától.

Féltő gonddal emelte fel a kis pelyhes állatot, hogy saját testével melengesse. Pedig maga is nagyon fázott szegényke. Mire haza értünk, Mariska úgy reszketett, mint a nyárfalevél.

Se másnap, se harmadnap nem láttam Mariskát. Azt mondták: beteg, lázban fekszik.

Künn a mezőn vígan dolgoztak ezalatt a munkások. Kimentem újra én is, de nem volt szerencsém. Egyetlenegy bogarat sem tudtam megfogni a sok-sok röpdőső cserebogár közül. S az a cserebogár pedig, melyet Mariskával együtt fogtam, másnapra elpusztult. Ezért elhatároztam, hogy a következő nap fölkeresem kis barátómet és elkérem tőle az ő cserebogárát.

Másnap reggel lementem hozzá tehát a majorba. Senki se volt otthon. Mindenki kint dolgozott a mezőn.

– Mariska!

– Itt vagyok, – válaszolt vékonyka hangon.

Szemem már megszokta a félhomályt, odamentem az ágyhoz, honnan a hangot halottam. Lassankint kivettem a beteg arcát. Kissé fölemelkedett, hogy jobban megláthasson.

Mennyire megváltozott pár nap alatt! Arca sápadt volt és beesett. Szeme, mintha tulvilági fényben ragyogott volna.

Amint jobban körülnéztem, észrevettem az ágyán a cserebogarat. A kicsi rab friss levelek közt lapult meg, első lábacskaikára cérnát kötöttek, amelynek a másik vége Mariska kisujjára volt reácsavarva.

– Huzzad félre a függönyt, hogy jobban láthassalak, – kért Mariska. Nagyon nehezére esett a beszéd, mert erősen pihegett.

Ahogy le akart hajolni, észrevettem kintélését. Egyik kezével a szemét fogta be, a másikkal meg az oldalát nyomogatta.

– Jaj! – nyöszörgött fájdalmasan.

Nem törődtem szenvedésével, mert csak a cserebogáron járt az eszem.

Mariska szeme is állandóan rajta volt a cserebogáron, amelyik mohón rágicsálta a leveleket s mikor abbahagyta a falatozást, nyakát nyújtogatta s fényes szárnyacskaikat kinyitogatta. Mintha gondolkozott volna valamin. Majd megnyugodott s újra enni kezdett.

– Szeretne elszökni tőlem, – szólott most Mariska.

Csakugyan a kis fogoly bogár a következő percben szárnyra kelt s reá reppent a függönyre. De beteg kis gazdája a cérnaszállal nagyot rántott rajta s a bogár ismét visszazuhant az ágyra. Most még jobban bántott a sóvárgás a cserebogár után.

– Ugy-e, milyen okos? Akarod látni, mennyire szereti a muzsikát?

Mariska most gyöngye hangon elkezdte énekelni: Cserebogár, sárga cserebogár... A nótázást egyre megszakította a melléből előtörő köhögési roham. Elhallgatott. Kezét ajkára szoritotta, így akarta elfojtani a feltörő, fojtogató köhögést Rövid szünet után újból folytatta a dalolást. De nem sokáig. Szava elakadt, arcát pir öntötte el a nagy erőlködés miatt. Kezével görcsösen szoritotta a lepedőt s tágra nyílt szájjal kapkodott levegő után. Majd kimerülten bukott vissza párnájára.

Egyet hördült még s azután elhallgatott. Élettelenül feküdt ágyában. – Bizonyára elaludt, – gondoltam.

Ovatosan nyultam a cserebogár után. Megmerevült keze elbocsájtotta a cérnaszálat.

– Nekem adod? Kérdeztem. De a feleletet be sem várva, tolvajmódra lábujjhegyen kisurrantam a szobából.

A mezőről hazatérő szülei már halva találtak szegénykét. Este nálunk is beszéltek róla és én kíváncsian kérdeztem meg:

– Mi lesz majd Mariskával?

– Testét a földbe teszik, lelke meg föl száll a mennyekbe, felelte búsan édesanyám.

Másnap szokatlan dolgokat láttunk: én és a cserebogaram. Azt láttuk, hogy Mariskát beszegezték egy nagy ládába, amelyben fehérén, mereven aludt ő. Eljöttek a faluból egykori pajtásai, kikkel együtt járt azelőtt az iskolába. Gyönyörű szép meleg májusi nap volt! A fecskék csicseregve röpködtek a levegőben és a virágos mezőn a méhek zümmögve szálldestak virágról-virágra.

A ládát, amelybe leszögezték Mariskát, gyönyörű kocsira tették föl és mindenki megindult a koci után, amely lépésben haladt előre. Végre megállt a menet. Kis leányok és fiúk, öregek és fiatalok, férfiak és nők csoportosan álltak a pap körül. Ugy tettem, mint a többiek. Tágra nyitott szemmel bámultam azt a keskeny kis árkot, amit mindenki sirva állott körül.

Most köteleket csusztattak a láda alá s leeresztették lassan azt a keskeny árokba. Amikor ez megvolt, földet kezdtek reáhányani a ládára. Dübörögve hulltak a rögök az árokba le.

– Jaj!... a cserebogaram! – kiáltottam. Kiszabadult a kezemből és felszállott a magasba. Néztem, hogy röpül följebb, följebb, mindig magasabbra.

Ki tudja? gondoltam. Én azt hiszem, hogy oda szállott ő is föl az azurkék égbe, ahová Mariska lelke röpült föl, s ott bizonyosan egymásra találtak.

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon, (Baťanii Mici) u. p. Nagy-baczon, (Baťanii Mare) Háromszék megye (Jud. Treiscaune) küldendő, akkor idejében kaptok választ. A levélírás egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik évben s melyik hónap hányadikán!

Figyeltetemet kedves unokáimat, hogy ezenfűl, amint az üzentek elején olvasható, a hozzám intézendő levelekre Kisbaczon, Nagyaczon és Háromszék megye román nevét is írják, nehogy hiányos címzés miatt a postán visszatartsák a leveleket. Mostanában, nyilván a hiányos címzés miatt, a szoknálnál jóval kevesebb levelet kaptam.

Ágoston Zoltí Málnásfürdő. Minden kezdet nehéz, de aztán mind könnyebb és könnyebb lesz a folytatás. Majd tapasztalni fogod ezt nemcsak a rejtvényfejtésnél, de egyéb munkában is. Ha jól emlékszem, éppen a Bükszád melletti vár az Aladár vára, melyben — a monda szerint — óriások laktak. Őcsike, akinek „nadseli” gondolatai oly nagyon fetszenek, itt van most Kisbaczonban, Isten tudja, melyik fa tetején. Valószínű, hogy ha a nyáron nem is, ősszel újra látlak. Meleg üdvözlét kedves szüleidnek. — Horváth fiúk Kolozvár. Az elkallódott 2. számért küldött 4 leut továbbítottam a kiadóhivatálnak, de tudommal ez a szám már nem kapható. A meg nem kapott 8., 10. és 11. számot pótolják, ha van belőlük felesleges példány. Jövőre kívánatos, — s ez többi unokámnak is szól — hogy a meg nem kapott számot azonnal reklamáljátok. Rejtvényeikből válogatok. — Herskovits Zoltán Zsibó. Örvendek, hogy meggyógyultál s ezután sürűbben fogsz írni. Az újra csírált rejtvényekből egy sorra kerül. A többi is jó, de oly sok rejtvényt kapok, hogy ezután csak a legjobbakat közlöm minden unokámtól, különben nem kerül sor rájuk. Barátaid, akik mutatványszámot kaptak, leghelyesebben teszik, ha az áprilisi vagy a júliusi negyedről rendelik meg az újságot, mert az első negyed már nem kapható. Hiszem, hogy a közönség jól mulatott a Mikulás pálcája és a Mintaleány előadásán. A kiadóba cí pótóla a 15. számot. Kovács Eva Kolozvár. Nyáron aligha megyek Sepsiszentgyörgyre, bár igen szeretnék veled találkozni. Remélem, jól sikerült a „Falu végén kurta kocsmá” szavalása a vizsgán, s általában jól fejeződött be részre az iskolai esztendő. — Lakatos Kari és Sanyi Tasnád. Két levelekre egyszerre válaszolok. Nem találjátok hibát Veréb Jankó általam helyreigazított levélben, de két dologgal nem egytök tisztában. Ugy gondoljátok, hogy a hazának felhője van, de füstje nincs. Dehogy nincs! Veréb Jankó a levélben voltaképpen egy régi szép dalból citál, melynek egyik versszakja így hangzik:

Hazám, hazám édes hazám,
Bárcsak határod láthatnám,
Látom füstöd, de csak alig,
Hogy az égen feketedik.

Abban igazatok van, hogy Tibódi régi székely költő versének e két sorában: „Szébb ott még a fűzfaág is, Mint másutt a gyöngyvirág is, a második „is”, felesleges, de a költő így írta, tehát így kell azt idézni. Régi forrvény: „Ha citálsz, jól citálj”. Második leveleketben szeretnék, ha nagyapóka megjelenetné az arcképét a Cimbora-ban, ti mindjárt kívágnátok, üveg alá berámáztatnátok, a tanulószobátokban elhelyeznétek s így minden nap látnátok. Késsz jura ugyan, hogy a szerkesztő arcképe a saját újságában jelenjen meg, de nem lehetetlen, hogy a kiadó bácsi egyszer meglep vele fiteket. Kitélik tőle. Azt azonban igazán szeretném megérni, hogy nagy diákkorotokban meglátogassatok, „megköszönni nagyapónak azt a roppant nagy szeretetét és szíve jóságát”. Rejtvényeitek, mint remeszen, sikerültek. — Kilgasztí Tibi Bályok. Sír az egyik szemed, a másik nevetett, mint a mesebeli királynak. Sír pedig azért, mert a levelemet nem kaptad meg, nevetett, mert az „üzenet” nem veszett el és te megvizsgáztalódtál. En pedig azért írtam neked levélbeli választ a te szomorosan hozzád talál, s akaratok várakoztatni az üzenet megjelenéséig. Hátf pótólam az elveszett levelet ajánlott levéllel, ez bizonyosan hozzád talál, s remélem, Irén nénéd hívásága is feljesszül: Tökmag király Ofel-sége ir neki, „ezúshajú” nagyapó „aranyhajú” unokájának. Páros arcképeket legkedvesebb emlékeim közt helyeztem el. — Bölöni Pista és Bandi Torda. Ugy-e, Pista, de irtad le a Torockói kirándulást? Egyest érdemless eleven, színes leírásodért. A Székelykőről van egy hépes levelezőlapom: Tessifőri Nóra néni, a híres szavalóművésznő küldte nekem nemrégiben. Ha majd Tordára megyek, számítok ígéretedre: ügyesebb kalauzom nem is lehetne a Tordai hasadékhöz, mint te, aki — amint a torockói kirándulás leírásából látom — „nyitott szemmel” jársz, sok mindent meglátsz, ami mellett a legtöbb ember közömbösen halad el, s hozzá: nagyszerűen le is tudod írni. — Benedek Jenő és Sándor Nagykároly. A kiadó bácsi pótolja a 15. számot. A befűrejtvényeket nem tudtam eligazodni. Küldjétek be újra a megfejtéssel együtt. — Ráczi Ilike Nagyenyed. Régóta akarsz írni, de nem volt idő. Pedig tán te vagy a legrégibb olvasója a Cimbora-nak Enyeden. Nálad fetszett meg a Cimbora két barátodnak. Aztán: márcus 15-én lefűl 10 éves. (No, vigyázz, jól megjegyzem.) A Bethlen-kollegium gyakorló iskolájának 4-ik osztályába jársz, s csak a második osztályban volt egyszer kettősöd a rajzból. És ezek után te is sze-

retnéd, ha befogadnának unokáim közé. Már be is vagy fogadva Ilike. A megfejtéseket az én címemre kell küldeni. Deák Baba Torda. Még nem jársz az iskolába, de azért egy kicsit olvasni és írni tudsz. Anyucival ketten olvastátok a Cimbora-t és abból nagyon megszeretted Elek nagyapót. De még én is megszeretlek téged s ceruzával írt nagy betűidet. Tudom, nem sokára tollal is fogsz írni s nem fázásfod anyucit a megfejtések le-másolásával. Anyucinak, ki veled olvassa a Cimbora-t, tolmá-csold meleg üdvözlétemet. — Schai. — Ilonka Törökbecse, Novi Becej, Jugoszlávia. Levelezőlapodat továbbítottam a kiadó-bácsinak, ő adhat felvilágosítást, hány dinárt kell fizetni a Cimbora-ért. — Fekete Piroška Remete. Ki sem mondhatod, mennyire szórakoztat téged a rejtvényfejtés. Bizony, szórakoztat az s egyben oktató, elmeélesítő is. A magad szerkesztette rejtvény is jó, s különösen örvendek annak, hogy egy nagy székely-magyar nevére csináltál rejtvényt, ami különben egy 3-ik gimnazista leánytól el is várható. — Szűcs Feri Brassó. Magam is remélem, hogy a következő pályázaton nemcsak dí-cserefet, de könyvet is fogsz nyerni. A kiadó bácsi Feri-re javí-ja a nevedet, mivelhogy te nem vagy Terike. — Szűcs Janika Brassó. Tökmag király Bergengócia királya volt, akif a nép elűzött az országból, mert kissé szarnokoskodott ofel-sége. Ifi, nagyapónál, egészen megváltozott ofel-sége: szelid akárcsak nagyapóka. Különösen szeret örmét szerezni másoknak, s például, ha rajta állana, valamennyi rejtvénymegfejtő nevét ki-húzná a nagyapó kalapjából. A csörgő és szemüveges kigyó, Tamás unokám szerint, aki levelezőlapod egyszerre érkezett Kis-baczonba, s aki „kigyószakértő”, csak meleg vidéken tartó-zkodik, ezektől hát bátran felsétálhatsz a Cenk tetejére. A kiadó bácsi megküldi a 10., 12. és 17. számot. A rejtvényeid jók. — Szűcs Ilonka Brassó. Eddig bizonyára megkaptad a levél-pályázaton nyert könyvet. Elvárom ígéretd bevalását: vizsga-után hosszabb leveleket fogsz írni. Edesapádnak meleg üdvöz-let. — Adám Mária Ditró. Ifi is sáros volt a pünkösöd egy kissé, de nem búsulunk miatta, meri a föld, a fa, a fű már rég szom-jazta az esőt. A képrejtvényed, ha tussal megrajzolnád: (a kart egy kissé gondosa-ban) közölhető volna. — Szentmiklósi La-jos Kolozvár. Rég volt, talán igaz sem volt, amikor én Elek apó voltam. Eppen 10 esztendő a legidősebb unokám. Hátf csak szőlis nagyapónak, nem akarom magamat fiatalítani, mert-hogy hiába is akarom. Aztán nekem az a jelszavam: „A szép ifjúságánál csak egy van szebb: a szép öregség”. — Csermák Ilona Áramarosziget. Ennél többet és szebben nem irhattál vizsga-lótt: mosolygó szép betűkkel leirtad az összes májusi rejtvények megfejtését. Különben is pótolta édes apád oly me-gható szép levéllel, hogy azt nem elég írt megköszönnöm, külön levélben viszonzom meleg szeretetét. — Kiss Aladár és Mancsi Kézdivásárhely. Még álmotokban is azzal foglalkoztok, hogy nagyapó milyen jó mindenkihez. Te, Aladár, még azzal is meg fogod köszönni ezt, hogy ha legközelebb erre hoz az utad, egy jó rófat fogsz tegezdülni nagyapónak. Ez igazán szép köszönet lesz, előre örvend neki nagyapó. — Vadász Jenő urnak Margi-ta. A levelezőlapod továbbítottam a kiadóhivatálnak, mely eddig bizonyos válaszol s Palkó címére fogja küldeni az új-ságot. — Szőlősi Árpád Nagyenyed. Leveledet továbbítottam a kiadóhivatálnak, minthogy az előfizetési ügyek tisztázása reá tartozik. — Révai Bandi Dicsőszentmárton. Annak a mesé-lő bácsinak, aki nálatok is járt a Cimbora terjesztése végett, Molnár Aladár a neve. Igazgató-tanító volt Medgyesen, most pedig mesemondással járja be az országot, aminél szebb do-logra nem is vállalkozhatott volna. Örvendek, hogy kedves bá-csának találtad a mesélő bácsit, mert valóban az is, s még in-kább, hogy a Cimbora szóra megdobbant a szíved, mivelhogy azt egy szereted, mint a saját kis testvérkédet. Már pedig őt nagyon de nagyon szereted, ugy-e? — Baumgarten Ada Gyula-fehérvár. Szeretnék levelet is olvasni a te szép írással, nemcsak rejtvényfejtést. És szeretném megtudni, leánya, hoga vagy rokona vagy-e annak a Baumgarten Lászlónak, akifő a Pásztortűz-ben éppen most olvastam egy verset, mely engem mélyen, igen mélyen meghatótt. — Bagossy Klári Dés. Hiszen valószínű, hogy ha minden unokám meglátogatna Kisbaczon-ban egyszerre, a nagyanyó kamarája egy-kettőre kiürlő, de őcsikének erre mindjárt támadt egy „nadseli” gondolata: ő meg Tökmag királlyal visszalátogatna az összes unokákat s vaggonzámrá szállítanák a mindenféle jóf Kisbaczonba. Hátf csak jőjjetek bátran: jut is, marad is. A könyvet, remélem, eddig már rég kiolvastátok. — Bagossy Juci Dés. Most már tudom, nem kell délelőt s délután az iskolában izzadnotok, s ha úgy tudtok uszni, hogy apukával és anyukával áfuszátok a Szamost, könnyen védekezhettek a meleg ellen. Kisbaczon-ban bizony nincs nagy folyó, csak patak, de néhol ez is elég mély arra, hogy őcsike és a főbbi unokák (akik csaknem mind hazakerültek) fürdöthessenek. Uszni persze keveset usznak, de annál jőbbet másznak a cseresznyefákra. Haragszanak is reájuk a — rigók. — Aphaída. A 22. számban sajtóba volt Apa-hída „Apuka” helyett, ami különben nem csoda, mert nagy-apóka néha kifárad az írásban, s ilyenkor a szedő bácsi meg-megakad: vajjon mit is írt nagyapóka?

Betűrejtvény.

— Beküldte: Roosz Lola. —

SÁRGA SZ.

alább harminc tengeri csomót teszünk meg naponta.

Fogalma sem volt arról, hogy mennyi egy tengeri csomó, de olvasott erről „Grant kapitány gyermekei“-ben s most felhasználta tudományát, amivel még csak jobban megnyerte Lakatos Ferkó csodálatát.

A megmaradt fából ülést csináltak, Ferkó nagy öröme s még a kikötéshez szükséges cöveknek való is maradt.

Már lefelé haladt a nap az égen, amikor mind- ezzel elkészültek. Ekkor hátukba gyöngye szelet kaptak, mely felborzolta a Tisza sima tükkrét.

– Kedvező szél! – kiáltott fel örömmel Miska. – Most hamar próbáljuk ki a vitorlát.

Gyorsan szétterítették a lepedőt és sok ügyel-bajjal rákötötték a két rudra.

A szél egyszerre belefeküdt a vitorlába, alaposan megdagasztotta s magával ragadta a könnvű csolnakot. Ugy repültek, mint a sirály.

– Pompás! – lelkesedett a két szökevény.

Szinte szédültek, oly sebesen rohant el mellettük a part s az egyik falut a másik után hagyták maguk mögött. Már azt sem tudták, mily messze járhatnak otthontól, mert nem számolták a falvakat. Most nem is volt egyéb dolguk, mint helyes irányban tartani a ladikot, azaz kormányozni, ami főleg Miska feladata volt, mert ő értett valamit ehhez.

Később a szél egyre erősödött s már vihar-szerű lett. A Tiszán méteres hullámok tajtékoztak, melyek felborítással fenyegették immár a csolnakot. A gyöngye jármű úgy táncolt, mintha dió-héj lenne.

– Jó volna bevonni a vitorlákat, – merész- kedett ajánlani Ferkó, mert egyszerre rosszul kezdte érezni magát s holmi tengeri betegség előjelei

mutakoztak nála. A „vérszerződés“ kikiváncozott belőle.

Miska összevont szemöldökkel nézett körül a láthatáron.

– Allandó vihart kaptunk, – mondotta aztán leverten.

Tényleg, az ég-alja úgy vöröslött, mintha valahol távol egy egész város állana lángokban.

– Akkor hát...? – szeppent meg Ferkó, akinek éppen elég volt a reggeli fürdéből.

– Bevonjuk a vitorlát, – jelentette ki Miska. – Igy talán elkerüljük a nagyobb bajt.

Soha olyan serényen nem mozgott Lakatos Ferkó, mint ez alkalommal. Rögtön nekilátott, hogy eloldozza a lepedőt tartó kötelet, ami azonban nem ment valami könnyen, mert a szél erősen feszítette a vitorlát. Végre is bicskával kellett megoldani az egyre sürgetőbb kérdést, mire a vitorla szerencsésen lekerült a póznákról s a ladik már kevésbé erősen hányódott. De azért még mindig érezték a vihar nagyságát. A hullámok minduntalan a parthoz verdesték őket és akár-hányszor csak a véletlenül mulott, hogy fel nem borultak.

Legjobban szerettek volna kikötni, de sem alkalmas helyet nem találtak, sem bátorságuk nem volt, hogy egymással közöljék gondolataikat. Így hát tovább szenvedtek a vihartól, ide-oda hánykolódtak, egymásnak estek, vagy a csolnak fenekére zuhantak. Az evezőket egyáltalán nem lehetett használni s a legokosabb, amit tehettek, hogy lefeküdtek a csolnakban, mely — szerencsére — elég széles és hosszú volt kettőjük számára.

Ezalatt egyre sötétedett.

A két szökevény rémülten gondolt az estére, mely ott lépdelt már hátuk mögött. Hiába siettek

előle, mind közelebb ért hozzájuk s azzal fenyegette őket, hogy csolnakostól együtt beborítja fekete köpenyével.

— Ne gyujtsuk meg a lámpát? — kérdezte Ferkó tölcserént formálva tenyeréből szája elé, hogy tülharsogja a vihart.

Ezzel a kérdéssel tulajdonképpen a Miska szándékát akarta kipuhatolni, nevezetesen, hogy a ladikban töltik-e az éjszakát.

Miska egy pillanatig gondolkozott a válaszon, aztán visszakiáltott.

— Még ráérünk! Takarékoskodnunk kell az olajjal!

Ettől a választól Ferkó nem lett okosabb s még jobban meglepte a félelem. Akaratlanul is a békés, nyugodt otthonra gondolt, az otthonra, ahol ilyenkor rendszeren egy darab lekváros kenyéren rágódik, vagy diót majszol... A kenyér meg a dió eszébe juttatta éhségét, amire eddig ijedtségében nem is gondolt.

— Ha a vitzől meg is menekszünk, — kesergett magában — éhen pusztulunk. Az otthonról hozott elemózsiából már semmi sincs, ami kevés maradt, lesodorta a vihar, vagy elázott... Mi lesz velünk?!...

Végre megkönyörült rajtuk a természet. Hirtelen elült a vihar, mintha csak kifáradt volna, vagy megunt a céltalan játékot. A parti füzesek között felbukkant a hold széles, vigyorgó ábrázata is s ezüstös fénnel vont a megszelídült hullámokat.

— Van már lámpásunk is, — örvendett Miska.

— Többet ér, mint a te olaj-mécsesed.

— Meddig megyünk még? — kérdezte ekkor Ferkó, félretéve minden szégyenérzetet.

KILENCEDIK FEJEZET,

melyben hőseink vihart kapnak. Megismerkedünk Séra Dániel öreg halásszal és az ő kunyhójával. Szó lesz a finom halász-léről is, melyből hőseink irigyléreméltóan lakomáznak.

Miska és Ferkó a csolnakba szállás után hamarosan elfeledték az átélt kellemetlen kalandot, s most már csak azon igyekeztek, hogy minél messzebb jussanak, mielőtt leszállana az est. Mert még mindig nem érezték magukat teljes biztonságban s nagy utat akartak még világosan megtenni. Tudták, hogy estig semmiképpen nem keresik őket, tehát ezt az időt jól ki akarták használni. Nehogy azonban holmi alkalmatlan tutaj ismét veszélyeztesse utjukat, Miska újabb tervvel állott elő.

— Ne evezünk most be a folyó közepére, — mondotta — hanem csak a part mentén haladjunk. Itt csendesebb ugyan a víz, de nem kell megijednünk, ha tutaj talál jönni.

Ebben meg is állapodtak. Így haladtak aztán a sekély vízben, minden veszély nélkül. A zavar-talan utazást arra használták fel, hogy tökéletessé tették hajójukat, nevezetesen elkészítették az árboc rudat. A kivágott és drágán megfizetett nyárfát ketté fűrészelték és a két darabot rászögezték a csolnak két szemben lévő oldalára.

— Ha majd kedvező szelet kapunk, — magyarázta Miska — e két rud között kifeszítjük a vitorlát s úgy fogunk repülni, mint a madár. Leg-

— Amint alkalmas helyet találunk, kikötünk, — nyugtatta meg Miska.

Most mindketten a sötéten vonuló partot figyelték, hogy felfedezzenek valami kikötésre alkalmas helyet. Kimerültnek érezték magukat és fáztak is, mert a tavaszi este hűvös volt a víz felett. Egyszerre csak Ferkó előre mutatott.

— Nézd, — mondotta szivrepesre — valami lámpafény szűrődik át a bokrok levelei között.

Miska odanézett.

— En is úgy látom, — szólt. — Valami házikó állhat a parton. Tartsunk arra.

A ladik orrát a fény irányába fordították s néhány evezőcsapás után egy kis öbölbe értek.

Amint a ladik a parthoz ütődött, Ferkó kötelességtudóan kiugrott, magával vivén a hajókötelet és a cöveket. Utána Miska is partra lépett, vitte a fejszét, mellyel leverték a cöveket s hozzákötötték a ladikot.

— Es most? — kérdezte Ferkó, amikor a kikötés munkájával elkészültek.

— Először is kikémléljük, hogy honnan jön a fény, — magyarázta Miska. Mert hátha valami rabló-banda tanyája van ott. Óvatosnak kell lennünk, nehogy fejjel menjünk a veszedelemnek.

Lassan kezdtek tehát felfelé kuszni a kissé magas és meglehetősen meredek parton, miközben össze-vissza karcolta kezüket, arcukat a parton burjánzó vad szeder-bokor. De szisszenni sem mertek, noha égette bőrüket a beletört sok apró tövis, azonban inkább türték a fájdalmat, nehogy elárulják jelenlétüket.

Igy értek fel a part tetejére, ahol — hason fekve — szétnéztek.

Pár lépésnyire előttük kis tisztás terült el s a tisztás közepén, elrejtve a körülálló bokrokkal,

alacsony, vesszőből font kunyhót pillantottnk meg. A kunyhónak csak tenyéryi ablaka volt, melyen át sárgás fény szűrődött kifelé. Ezt a fényt látták a ladikból.

A közelben – bármennyire is meregették szemüket – egyetlen más hajlékot sem láttak s élőlénynek semmi nyomát nem fedezték fel.

– Kerüljük meg a házikót, – suttofta Miska alig hallhatóan, – lessünk be az ablakon.

Ugy is cselekedtek. Lábujjhegyen közeledtek a kunyhóhoz s közben meg-meg állva, lélekzet-visszafojtva figyeltek, neszeltek.

Ünnepélyes csend feküdt az egész vidéken. Csak a parthoz verődő hullámok egyhangú csobogása hallatszott s a fü között mulatozó tücskök halk cirpelése zavarta a némaságot. Valamelyik távoli tanyából pedig kutyaugatás foszlányait hozta erre a tavaszi langyos szellő.

Miska és Ferkó odalapultak a ház falához s előre meresztve nyakukat, bekukkantottak a kis ablakon. Aztán hirtelen visszakapták fejüket s egymásra bámultak.

Pedig semmi okuk nem volt az ijedtségre. A kunyhóban egy öreg embert pillantottak meg, aki alacsony széken ülve, hálót foltozott, javitgatott, a kunyhó közepén pedig szabad tűz fölött, faágásra akasztott vasbográcsban valami étel rotyogott. Ennek az ételnek illata kiszivárgott a kunyhóból s kellemesen csiklandozta éhes hőseink orrát.

– Azt hiszem, – vélte Ferkó – halpaprikást főz az öreg.

És akkorát nyelt, hogy még Miska is meghallotta a kortyogást.

– Bizonyosan tiszai halász az öreg – sugta vissza Miska. – Szelid embernek látszik.

dolgok közé soroztam s így annak fele – a vészszerezés értelmében – téged illetett.

– Köszönöm, Miska, – hálálkodott Ferkó s arra gondolt, hogy mégis jó volt lenyelni a zavaros, iszapos Büge-vizet.

– De most már keressük meg az árboc-rudat, – mondotta Miska. – Elég drágán megfizettük.

Rövid keresés után rá is bukkantak a ledöntött nyárfára. Elvégezték rajta a még hátralévő munkát, aztán levonszolták a ladikhoz.

A kipányvázott csolnak sértetlenül himbálózott a part közelében. Miska beszállott, Ferkó pedig eloldotta a kötelet s aztán ő is beugrott a teknőbe.

A tutaj ekkor már oly messze járt, hogy látni sem lehetett. Hőseink tehát bátran nekivágtak újra a nagy víznek.